

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Významné osobnosti jako zdroj rozvoje lokality
(Bělá pod Bezdězem – Ferdinand Fiscali)**

Adéla Müllerová

© 2021 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Adéla Müllerová

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Významné osobnosti jako zdroj rozvoje lokality (Bělá pod Bezdězem – Ferdinand Fiscalì)

Název anglicky

Eminent persons providing motivation for local development (Bělá pod Bezdězem – Ferdinand Fiscalì)

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je zjistit, zda a jakým způsobem osobnost Ferdinanda Fiscalìho ovlivňuje rozvoj lokality a jak je osobnost Ferdinanda Fiscalìho vnímána občany ve sledované lokalitě.

Metodika

Cílem teoretické části je vymezení základních pojmů a dané problematiky. Pojmy jsou čerpány z odborné literatury a dalších relevantních zdrojů. Propojení teoretické a empirické části práce tvoří sekundární a komparativní analýza dat o významných osobnostech jako aktérech, působících na národní, regionální a lokální úrovni, kteří se podílejí na rozvoji míst, v nichž během života působili (se zaměřením na činnost Ferdinanda Fiscalìho, který ovlivnil rozvoj lokality Bělá pod Bezdězem). Vlastní empirické šetření, realizované pomocí polostrukturovaných rozhovorů, se zaměřuje na obyvatele města Bělá pod Bezdězem (a to ve skupinách dle věku 15-30 let, 31-50 let a 51+ let) s cílem zjistit a komparovat povědomí (uvedených věkových skupin) obyvatel města Bělá pod Bezdězem o Ferdinandu Fiscalìm a jeho činnosti v lokalitě Bělá pod Bezdězem. Doplnkově bude použita technika pozorování. Data, získaná terénním šetřením budou zpracována, analyzována, vyhodnocena a interpretována.

Doporučený rozsah práce

cca 30 až 40 stran textu

Klíčová slova

rozvoj, region, regionální rozvoj, lokalita, kultura, aktér, lokální společenství, identita, významná osobnost

---

Doporučené zdroje informací

Beneš, L. (2009). Osobnosti Mladoboleslavska. Liberec: Muzeum Mladoboleslavska.

Bínek, J., Svobodová, H., Holeček, J., Galvasová, I., & Chabičovská, K. (2009). Aktéři a nástroje rozvoje venkova. Brno.

Fousek, K. (1979). Vyšší lesnická škola v Bělé pod Bezdězem. Zpravodaj města Bělá pod Bezdězem.

Giddens, A. (2013). Sociologie. Praha: Argo.

Heřmanová, E., & Patočka, J. (2008). Lokální a regionální kultura v České republice: kulturní prostor, kulturní politika a kulturní dědictví. Praha.

Linhart, J., Vodáková, A., & Klener, P. (1996). Velký sociologický slovník. Praha: Karolinum.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Lucie Kocmánková Menšíková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 12. 2. 2021

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 15. 2. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 10. 03. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Významné osobnosti jako zdroj rozvoje lokality (Bělá pod Bezdězem – Ferdinand Fiscali)" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.3.2021

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Lucii Kocmánkové Menšíkové, Ph.D. za konzultace, vstřícný přístup a hodnotné rady.

Významné osobnosti jako zdroj rozvoje lokality (Bělá pod Bezdězem – Ferdinand Fiscali)

Abstrakt

Bakalářská práce sleduje, Ferdinanda Fiscali jako lokálního aktéra, jak ovlivňuje rozvoj lokality a jak je osobnost Ferdinanda Fiscaliho vnímána občany ve sledované lokalitě.

Opora práce a studium teoretické části tkví především v kultuře a v endogenním přístupu v rozvoji lokality. Kultura je rozdělena na hmotnou a nehmotnou. Endogenní přístup vychází zevnitř regionu zdola, kdy řídicím centrem je lokalita. Faktory toho přístupu mohou být přírodní zdroje, obyvatelstvo a ekonomika regionu. Popsán je pojem identita, která je dále spojena s osobností. Další kapitola se zaměřuje na lokální aktéry a regionální rozvoj a jeho endogenní a exogenní přístup. Propojení teoretické a empirické části tvoří sekundární a komparativní analýza dat o aktérech působících na národní, regionální a lokální úrovni. Opora je v aktérech na lokální úrovni, na které působil v oblasti školství v letech (1866 - 1894) Ferdinand Fiscali. Dále je představena historie i současnost města Bělá pod Bezdězem. V empirické části bylo zjišťováno pomocí rozhovorů, jak významná osobnost ovlivňuje rozvoj lokality. Z rozhovorů vyplynulo, že přibližně polovina dotazovaných má povědomí o této osobě, přesto ho nevnímají jako nejvýznamnější osobnost města a ve druhé otázce převažuje jméno herce Václava Trégla. Fiscali zde není tolik vnímán jako člověk, který by ovlivňoval kulturní rozvoj v lokalitě, a minimum dotazovaných navštívilo akce, které se konaly v souvislosti s Fiscalim nebo lesnickou školou. Obyvatelé se s jeho jménem setkali díky pomníku v parku, který byl vybudován v roce 1926 a odhalení se dočkal v roce 1929.

Klíčová slova: rozvoj, region, regionální rozvoj, lokalita, kultura, aktér, lokální společenství, identita, významná osobnost

Eminent persons providing motivation for local development (Bělá pod Bezdězem - Ferdinand Fiscali)

Abstract

The bachelor thesis follows Ferdinand Fiscali as a local actor, how it influences the development of the locality and how the personality of Ferdinand Fiscali is perceived by the citizens in the monitored locality. The support of the work and the study of the theoretical part lie mainly in the culture and in the endogenous approach in the development of the locality. Culture is divided into tangible and intangible. The endogenous approach comes from within the region from below, where the control center is the locality. Factors in this approach may be the natural resources, population and economy of the region. The concept of identity is described, which is further connected with personality. The next chapter focuses on local actors and regional development and its endogenous and exogenous approach. The connection between the theoretical and empirical part consists of a secondary and comparative analysis of data on actors operating at the national, regional and local levels. The support is in the actors at the local level, where he worked in the field of education in the years (1866 - 1894) Ferdinand Fiscali. The history and present of the town of Bělá pod Bezdězem are also presented. In the empirical part, interviews were used to find out how important personality influences the development of the locality. The interviews showed that approximately half of the respondents are aware of this person, yet they do not perceive him as the most important personality of the city and in the second question the name of the actor Václav Trégl prevails. Fiscali is not so much perceived here as a person who would influence the cultural development in the locality, and a minimum of respondents attended events that took place in connection with Fiscali or the forestry school. Residents met his name thanks to a monument in the park, which was built in 1926 and was unveiled in 1929.

Keywords: development, region, regional development, locality, culture, actor, local community, identity, eminent personality

Obsah

1 Úvod	10
2 Cíl práce a metodika.....	11
3 Kultura se zřetelem k identitě osob působících v lokalitách.....	12
3.1 Sociální činnost lokálních aktérů a jejich nehmotné kapitály.....	15
3.1.1 Společenství v lokalitě.....	16
4 Regionální rozvoj se zaměřením na lokální aktéry.....	17
4.1 Region a jeho vymezení	17
4.2 Regionální rozvoj a jeho potenciál.....	18
4.3 Aktéři v regionálním rozvoji.....	19
4.3.1 Aktéři na nadnárodní, krajské a regionální úrovni	20
4.4 Shrnutí teoretické části.....	21
5 Sekundární a komparativní analýza dat o významných osobnostech lokality se zaměřením na Ferdinanda Fiscali	22
5.1 Město Bělá pod Bezdězem.....	23
5.1.1 Historie zámku v Bělé pod Bezdězem.....	25
5.2 Aktéři působící v minulosti na národní úrovni	26
5.3 Aktéři působící v minulosti v regionu Mladoboleslavsko	28
5.4 Aktéři jako současníci Ferdinanda Fiscali působící v minulosti v Bělé pod Bezdězem	30
5.5 Ferdinand Fiscali jako lokální aktér Bělé pod Bezdězem.....	32
5.6 Ferdinand Fiscali a současnost.....	35
5.7 Shrnutí sekundární a komparativní analýzy dat	36
6 Empirické šetření o Ferdinandu Fiscali mezi obyvateli města Bělá pod Bezdězem	37
6.1 Výzkumné otázky a charakteristika dotazovaných	37
6.2 Komparace dat zjištěných pomocí rozhovorů.....	38
6.3 Interpretace dat získaných terénním šetřením.....	49
6.4 Shrnutí empirické části.....	50
Závěr	51
Seznam použitých zdrojů	53
 Seznam obrázků	
Obrázek 1 - Časová osa důležitých dat v životě Ferdinanda Fiscali	32

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Spolky v Bělé pod Bezdězem.....	24
Tabulka 2 - Aktéři působící v minulosti na národní úrovni.....	27
Tabulka 3 - Aktéři působící v minulosti v regionu Mladoboleslavsko.....	28
Tabulka 4 - Aktéři působící v minulosti v Bělé pod Bezdězem	30
Tabulka 5 - Počet dotazovaných podle věku	37
Tabulka 6 - Souhrn odpovědí ve věkové kategorii 15-30 let.....	38
Tabulka 7 - Souhrn odpovědí ve věkové kategorii 31-50 let.....	41
Tabulka 8 - Souhrn odpovědí ve věkové kategorii 51 a více let.....	47

Seznam použitých zkratk

MAS - místní akční skupina

LAG - Local action group (místní akční skupina)

NUTS - Nomenklatura územních statistických jednotek

LAU - Local administrative unit (místní správní jednotka)

OECD - Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

EU - Evropská unie

SOkA - Státní okresní archiv

1 Úvod

Každý kraj i region má něco specifického. Může to být historická památka, u Bělé pod Bezdězem například hrad Bezděz, tyčící se nad městem, nebo jiné významné památky ve městě samotném, mohou to být i osobnosti, které se zde narodily (v případě Bělé například Václav Trégl) nebo tuto lokalitu nějak jinak zviditelnily.

K těm, kteří město proslavili, patří i osobnost, již jsem zvolila jako téma své bakalářské práce, a tou je Ferdinand Fiscali. Ten sice nebyl zdejší rodákem, ale díky němu se velice pozvedla prestiž místní lesnické školy, na které působil v letech 1866–1894 jako ředitel. Vychoval zde kolem tisíce lesníků, například i J. Bohutínského (ze známého lesnického rodu, předposledního ředitele lesnické školy v Zákupích). Za své zásluhy byl také jmenován čestným občanem města Bělé.

Lesnická škola v Bělé ukončila svou činnost v roce 1903. V roce 1904 se přesunula do Zákup; zde ukončila svou existenci v roce 1940. Na tradici tohoto ústavu navázala střední lesnická škola v Trutnově. Snaha o vzkríšení lesnického vzdělání v Bělé pod Bezdězem po druhé světové válce vyvrcholila v roce 1947 otevřením Hájenské školy (státní školy pro lesní hajné), později Lesnické školy a Vyšší lesnické školy na bělském zámku. Slibný začátek byl ale již v roce 1952 z nařízení ministerstva ukončen. Škola byla (bez náhrady) přestěhována z bělského zámku do Varnsdorfu.

Pro svou práci jsem si vybrala město Bělou pod Bezdězem kvůli její blízkosti k mému rodišti (Čistá u Mladé Boleslavi), ale i kvůli její minulosti, významně spojené s lesnickým vzděláním v Čechách i v celé monarchii. Bělá pod Bezdězem je město s necelými pěti tisíci obyvateli v okrese Mladá Boleslav na okraji Středočeského kraje. V roce 1992 bylo historické centrum prohlášeno za městskou památkovou zónu. Zde se nachází celkem 11 památek; těmi nejvýznamnějšími jsou Česká brána, bývalý klášter řádu sv. Augustina s kostelem sv. Václava, děkanský chrám Povýšení sv. Kříže a - pro tuto práci nejdůležitější památka - zámek, který v roce 1622 vlastnil také Albrecht z Valdštejna. Budova vystřídala řadu majitelů a ve druhé polovině 18. století zde vznikla manufaktura (převážně s textilní výrobou), kde se děti měly vyučit řemeslu, až do mistrovské zkoušky. V roce 1855 se do zámku nastěhovala lesnická škola, o které se v práci budu ještě mnohokrát zmiňovat.

Na Ferdinanda Fiscaliho budu tedy pohlížet jako na aktéra lokálního rozvoje, který se nejvíce zasloužil o zlepšení a chod první lesnické školy v českých zemích. Řešení zvolené problematiky přispěje k porozumění mechanismů endogenního rozvoje.

2 Cíl práce a metodika

Cílem bakalářské práce je zjistit, zda a jakým způsobem osobnost Ferdinanda Fiscaliho ovlivňuje rozvoj lokality a jak je vnímána občany ve sledované lokalitě.

Cílem teoretické části je vymezení základních pojmů a dané problematiky. Pojmy jsou čerpány především z odborné literatury. Použité publikace (kromě odborných zdrojů a relevantní literatury) se věnují Ferdinandu Fiscalimu a městu Bělá pod Bezdězem. Například *Paměti města Bělé pod Bezdězem* (Šimáček, 2000), která shrnuje historii jak města, tak i lesnické školy. Dále pak jsou uvedeny informace týkající se Ferdinanda Fiscaliho z časopisu *Les a lov, časopis pro lesnictví, lov, rybářství a přírodní vědy, věstník ústavů lesnických v Písku* (Životopisy, 1907). V neposlední řadě jsou použity materiály z Oblastního archivu (SOA Praha, SOkA Mladá Boleslav), z místního Zpravodaje města Bělá pod Bezdězem, kde je zmíněná oslava lesnické školy v roce 1980, a dále pak představení středních a vysokých lesnických škol 2013-2017 a současné akce týkající se lesnické školy. Propojení tvoří sekundární a komparativní analýza dat o aktérech působících na národní, regionální a lokální úrovni se zaměřením na činnost Ferdinanda Fiscaliho.

Empirická část se zaměřuje na obyvatele města Bělá pod Bezdězem a jejich povědomí o Ferdinandu Fiscalim. Toto zjištění je provedeno pomocí polostrukturovaného rozhovoru.

Pro toto šetření byly vybrány tři skupiny obyvatel: 15-30 let, 31-50 let, 51 a více let. Předpokladem bylo, že každá věková skupina je jinak ovlivněna místní kulturou a zvyky, a jiné povědomí o této osobě budou mít mladí lidé, jiné starší věková skupina. Domnívám se, že starší obyvatelstvo, které se přece jen více zajímá o své město, o něm bude určitě vědět více, a nejen kdo to byl, jelikož má na náměstí vystavěný pomník.

Cílem bakalářské práce není objasnit problematiku utváření rozvoje lokality, ale spíše přispět k objasnění, jak je rozvoj lokality utvářen pomocí významné osobnosti, která zde působila.

3 Kultura se zřetelem k identitě osob působících v lokalitách

Kultura je pojem odvozený od latinského „kultura (agri)“, což původně bylo obdělávání půdy, ale dnes se na to může nahlížet jako na pěstování. Kultura v sobě zahrnuje také ideje, což tedy neznamená, že se vztahuje čistě jen k intelektuální produkci a umění. Kulturu můžeme rozdělit na materiální a duchovní, přičemž materiální znamená, že výtvoři jsou výsledky sociální lidské činnosti – technologie. A duchovní (nemateriální) je tvořena zvyky, obyčejí a symboly (Sekot, 2004 str. 21–22).

Přehled významů pojmu kultura sestavil v roce 1987 M. Rassem a rozčleňuje pojem do čtyř oblastí. První oblast se věnuje aktivitám, které využívají přírodního potenciálu. Jedná se o pěstování rostlin, péči o zvířata a obecně o kulturu zemědělské výroby. Druhá oblast je spojena s termínem socializace - začleňování jedince do společnosti, jeho vzdělávání a výchova. Třetí oblast je o mezilidských vztazích a jejich zlepšování. Čtvrtá oblast se týká duchovní kultury a ideologií. V moderní společnosti je spojována nejen s náboženským vyznáním, ale i se skupinami vymykajícími se z obecného kulturního kontextu – sekty, extremistické skupiny (Heřmanová & Patočka, 2008 str. 9-10).

Lokální kultura se od pojmu kultura liší zejména spjatostí s určitým územím. Tvoří jí prvky materiální i nemateriální kultury.

Do hmotných prvků patří skupina stavebních kulturních památek, kam jsou zařazeny lidové památky, sakrální stavby, feudální architektura, technické a vojenské stavby. Další skupinou jsou ostatní prvky hmotné lokální kultury, kam patří zejména drobné artefakty (kroje, kroniky, mapy), kulturní krajina, historické zahrady a archeologické památky.

Mezi prvky lidové architektury zahrnujeme uspořádání obydlí na návsi, použité stavební materiály, pokryv střechy, existence zápraží a pavlačí. Pokud v obci existuje soubor lidové architektury, obec může získat statut vesnické památkové zóny. (Zde bych uvedla příklad Březinky, která je částí obce Bělá pod Bezdězem.) Dále pak tyto památky mohou být chráněny v podobě skanzenu (např. Rožnov pod Radhoštěm).

Sakrální památky představují významný prvek lokální kultury. Jsou to kostely a fary, kláštery, kapličky, boží muka, křížky, zvonice, křížové cesty.

Městská architektura vystupuje zejména v podobě historických jader měst - paláců, radnic, městských bran, kašen, podloubí atd. (Heřmanová & Patočka, 2008 str. 63-71).

Pro uchování kulturních a historických hodnot může ministerstvo kultury po projednání s krajským úřadem prohlásit část obce za městskou památkovou zónu. (Za městskou památkovou zónu bylo prohlášeno i jádro města Bělá pod Bezdězem v roce 1992.)

Do nehmotných prvků lokální kultury se řadí převažující způsob života, náboženský a spolkový život a tradiční zvyky a oslavy.

Převažující způsob života utváří podobu místní kultury. Lokální kultury se mohou odlišovat přijímáním nových myšlenek a postupů, různou sociální homogenitou. Způsob života se pak může projevit ve volnočasových aktivitách nebo volebních preferencích.

Náboženský a spolkový život je ovlivněn historickými tradicemi a generačním kulturním přenosem hodnot. V obcích, kde náboženský život zmizel, může být částečně nahrazen spolkovým životem. Hlavními zástupci spolků mohou být dobrovolní hasiči, myslivci, zahrádkáři, ochotníci, Sokol atd.

Dodržování zvyků a tradic odráží míru tradicionality. Mezi dodržované tradice v některých obcích a lokalitách patří masopustní průvod, vynášení morany, čištění studánek, velikonoční koleda, stavění májky (Heřmanová & Patočka, 2008 str. 79-80).

Podle Giddense kultura a společnost jsou nejčastěji používané termíny v sociologii a je mezi nimi rozdíl, ale zároveň úzký vztah, neboť bez společnosti nemůže existovat kultura a naopak. Bez kultury by neexistoval jazyk a schopnost přemýšlet by byla omezena. Kulturu tvoří hodnoty, normy a hmotné statky. Kultury jsou po celém světě rozmanité, a co přijde běžné lidem na Západě, neznamená, že bude běžné kdekoli jinde (Giddens, 2013).

Kultura podle Kellera je označení pro to, čím se člověk odlišuje od zvířete. Jsou to činnosti, které pomáhají přežít v přírodním prostředí. Odlišování člověka od zvířete se v kultuře vyskytuje až od 30. let 20. století pod vlivem sociální antropologie. Předtím byla kultura zejména ztotožňována s duchovní činností. Kultura se přenáší učením a umožnila lidem řešit problémy přežití. Problém však je v tom, že kultura se musí udržovat, přenášet a rozvíjet. Rozvoj potřeb postupuje dál a neustále se posunuje hranice, kterou se snaží kultura uspokojit (Keller, 2012).

Identita je z latinského *identicus* jako totožný nebo stejný. Obecně se dá definovat jako jednota vnitřního psychického života a jednání. Tento pojem se využívá v mnoha významových variantách, například v psychologii osobnosti, vývojové psychologii, sociologii nebo v sociální antropologii (Erikson, 1959).

V psychologii se kupř. mluví o hledání identity v souvislosti s adolescencí, kdy si jedinec pokládá otázky typu: „Čím jsem?“ Hledání identity najdeme i v humanistické psychologii a je chápáno jako schopnost „*být tím, čím člověk opravdu je*“. V sociální psychologii je považována identita za autenticitu bytí, jejím opakem je přetvářka (Erikson, 1959).

Pro utváření identity obce či regionu je za nejdůležitější považována jinakost a stejnost. Lokální identita je vymezena teritoriálně, kulturně, historicky, politicky, ekonomicky; nejdůležitější je ale svázanost s určitým prostorem (Šindlářová, 2002 str. 263-264).

Regionální identita je tvořena individuální a kolektivní identitou. Pro individuální identitu definoval Breakwell principy pro formování regionální identity. První je odlišení každého z nás podle místa bydliště. Dále uvádí princip „sebeúcty“, kdy je každý hrdý na to, kde žije. Posledním je „sebeúčinnost“, kdy by nám místo, kde žijeme, mělo prostřednictvím svých kvalit usnadnit život (Heřmanová & Chromý, 2009).

S identitou je úzce spjata osobnost. Pojem osobnost je ve filozofii, historických vědách, sociologii a psychologii vykládán odlišně. Sociologie se zajímá o osobnost, protože lidé vnášejí do společenského života své vlastnosti, a používá se pro to pojem „společenská osobnost“. Podle historického materialismu je osobnost jedinec, který netvoří dějiny sám, ale podle svých způsobilostí se větší či menší měrou podílí na tvorbě. Proti tomu stojí teorie hrdinů a hrdinství i pojetí elit v různých kulturách. Součástí politologie je elitologie, jež ukazuje, že ve společnosti mají vliv velcí podnikatelé, kteří vládou pomocí politiků (Gulich, 1983). Ve starověké filozofii existovaly předpoklady pro definování elit jako výlučné sociální skupiny nebo skupiny nejlepších. Toto tvrzení platí v podstatě i dnes a vychází z existence sociální nerovnosti. Za zakladatele teorie elit lze označit C. H. Saint-Simona, K. Marxe nebo V. Pareta. Pareto vytvořil nejsystematičtější teorii a přímo používá pojem „elita“ (Linhart, Vodáková, & Klener, 1996).

Populární osobnost jako pojem je spjata s touto prací, jelikož v další části se věnuje právě známým osobnostem na různých úrovních. Je to označení jednotlivce žijícího ve stínu vlastní popularity. Podle Velkého sociologického slovníku jsou hlavními rysy života populární osoby tyto: kontrola veřejnosti, ztráta anonymity, vysoká míra stylizace životních projevů a instrumentalita životních projevů. Obvykle se populárními stávají herci, spisovatelé, sportovci, vynálezci nebo podnikatelé. Popularita je pro jedince na jedné straně uspokojením a na druhé frustrací. Kritickým momentem je ztráta popularity. Tyto osoby mají významný vliv na utváření vzorů chování a veřejného mínění (Linhart, Vodáková, & Klener, 1996).

Na naše chování má vliv i kulturní prostředí. Socializace pokládá základy naší individuality a svobody. V průběhu socializace si jedinec utváří schopnost samostatně jednat a myslet (Giddens, 2013). Socializace pochází z latinského socialis = družný, spojenecký. Je to proces, při němž se člověk stává prostřednictvím komunikace sociální bytostí. Jedinec si osvojuje hodnoty a normy, které jsou dané v určité kultuře. Proces socializace má velký význam na formování osobnosti, a pokud jedinec není dostatečně socializován, není schopný se zapojovat do interakcí s ostatními. Od 70. let se klade důraz při studiu sociologie na její dysfunkčnost (Linhart J. P.). Na socializaci dítěte mají vliv i jednotlivá prostředí, například rodinné nebo školní. Socializaci ve školním prostředí ovlivňuje výchovně-vzdělávací proces, který utváří proces akulturace. Ve škole je jedinec i připravován na své budoucí povolání. Díky škole si také zvyká na plnění povinností. Socializaci ovlivňují i vztahy ve škole a ve třídě, což mohou být vztahy mezi žáky nebo mezi učiteli a žáky (Hroncová, Hudecová, & Matulayová, 2000).

Problematikou socializace ve školství se tu zabývám z toho důvodu, že osobnost mnou zkoumaná je právě učitel, a dokonce ředitel lesnické školy.

Učitelé se na socializaci podílejí záměrně. Do socializace vkládají svou osobnost, vědomosti, schopnosti a temperamentní vlastnosti (Výrost & Slaměník, 1998).

Vztah mezi učitelem a žákem hraje velkou roli; pokud je vztah kladný, žák má předmět rád, rád se učí a zajímá se. Pokud je záporný, může to ovlivnit i vztah k samotnému předmětu (Hroncová, Hudecová, & Matulayová, 2000).

3.1 Sociální činnost lokálních aktérů a jejich nehmotné kapitály

Kapitál pochází z latinského capitalis. Je třetím výrobním faktorem vedle práce a půdy. Kapitál má dvě základní formy: fyzický, těmi jsou hmotné statky (budovy, zásoby produktů), a finanční - tím jsou cenné papíry.

Koncepci kapitálů zformuloval sociolog Pierre Bourdieu, který rozlišuje kapitál ekonomický, kulturní, sociální a symbolický (Linhart J. P.).

Kulturní kapitál jsou dlouhodobé předpoklady jedince k dosažení sociálních cílů. Závisí na socializaci a úrovni vzdělání. Kulturní kapitál se projevuje privilegovaným sociálním postavením. Bourdieu definuje pojem kulturní kapitál jako „nástroj přivlastňování symbolického bohatství, které je společností pokládáno za hodno toho, aby bylo vyhledáno a vlastněno“ (Linhart J. P.).

Kulturní kapitál má tři formy, a to objektivní, inkorporovanou a institucionalizovanou. Objektivní se vyznačuje tím, že má materiální podobu, mohou to být například umělecká díla. Inkorporovanou formou jsou kupř. znalosti. Tuto formu kulturního kapitálu nelze koupit a člověk se k ní musí dopracovat sám (vzdělání). Institucionalizovanou formu představuje doklad o dosaženém vzdělání (Bourdieu, 1998).

Sociální kapitál je síť vztahů s druhými lidmi. Objem, jímž člověk disponuje, záleží právě na velikosti sítě kontaktů, které může jedinec mobilizovat ve svůj prospěch. Dále také záleží na velikosti ekonomického, kulturního a symbolického kapitálu. Sociální kapitál není samozřejmostí a jedinec o něj musí usilovat (Linhart J. P.).

Činnost je forma lidského chování zaměřená na dosažení určitého cíle. Existuje širší a užší pojetí. V tom nejšířším je činnost chování nebo proces. V užším jde o vztah subjektu k vnějšímu prostředí, který předpokládá stanovení cíle, použití prostředků k dosažení a stanovení pravidel (Linhart J. P.).

3.1.1 Společenství v lokalitě

Společnost je synonymum pro lidstvo jako celek, pro společenskou skupinu, společenství osob. Jsou to jedinci obou pohlaví a všech věkových kategorií, kteří si vytvořili vlastní instituce, sdílejí svoji kulturu, žijí na společném teritoriu, které kontroluje politická moc, mají společné hodnoty a normy. Vzhledem k tomu, že společnost má více pojetí, může se blížit i k pojmu státu. Pojem společnost je považován za nejméně jednoznačně definovaný. Ve řadě sociologických textů není definován a ani Giddens ho ve své sociologii neuvádí a je jen v příloze. Pojem společnost se používal i ve společnostech premoderních. V antice se o společnosti uvažovalo jako o *polis*. Aristoteles *polis* definuje jako soběstačné společenství (Linhart J. P.).

Lokální společenství má úzkou spojitost se slovem lokalismus, které je odvozené od latinského *locus* a má význam konkrétního místa. Projevem lokálního společenství je obec, která vlastní území a zde vzniká lokální kultura. Osoby a místa napomáhají k jedinečnosti lokálního společenství. Ideálně má mít společenství 5000 členů, na což upozornil Platón, kterého fascinovala magie čísel. Tento ideální počet členů má umožňovat vytváření vztahů a udržování osobních kontaktů. Čím větší je počet členů, tím se zvyšuje anonymita a snižuje

sociální kontrola. Každé společenství také potřebuje institucionální rámec a ten vytvářejí školy, nemocnice, kostel nebo hřbitov (Szczeпаński & Śliz, 2011 str. 1-2).

4 Regionální rozvoj se zaměřením na lokální aktéry

4.1 Region a jeho vymezení

Region lze definovat jako územní jednotku, které se liší díky své jednotnosti od územních jednotek jiných.

Vývoj základních přístupů k chápání a definování regionu se dá podle Heřmanové rozdělit do tří fází, které odpovídají geografickému myšlení. Jako první je uvedena fáze tradiční, kdy toto chápání převažovalo hlavně na konci 19. století a na začátku 20. století. Regiony byly definovány jako „přirozeně existující územní jednotky“, kde se spojuje jedinečnost přírody s kulturou. Druhý směr se rozvíjí od 50. let 20. století. Region zde již není chápán jako přirozeně reálná jednotka, ale jako způsob, kterým se organizují geografické informace. Třetí směr se rozvíjí od 80. let 20. století, kdy vzniká i koncept regionů a místa v rámci tzv. nové regionální geografie a ta je považována za výsledek kulturního obratu. Ten je popisován jako „přechod od výzkumu územní organizace společnosti ke zkoumání sociální organizace prostoru“ (Heřmanová & Chromý, 2009).

Pro každý region existují čtyři stadia procesu institucionalizace, ale pořadí jednotlivých se může v různých regionech lišit: nabývání prostorového tvaru, vytváření symbolického tvaru, rozvoj institucí a zakotvení regionu jako části regionálního systému a regionálního povědomí společnosti. Během procesu institucionalizace probíhá budování regionální identity (Heřmanová & Chromý, 2009).

Regiony se dají také vymežit podle heterogenity a homogenity. Homogenní regiony jsou si podle určitých charakteristik podobné například podle míry nezaměstnanosti nebo průmyslu. Heterogenní regiony jsou zase oblasti, kde existují prostorové vazby. Jsou to tzv. funkční regiony. Lidé do regionu dojíždějí za prací nebo na nákupy (Ježek J. , 2014).

Další vymezení regionů je podle OECD, které je podle podílu obyvatelstva, jež žije na území s hustotou zalidnění menší než 150 obyvatel na km². Regiony se dělí na převážně venkovské, tam žije více než polovina obyvatel ve venkovských obcích. Další jsou významně venkovské, zahrnují 15-50 % obyvatel regionu ve venkovských obcích a poslední jsou

výrazně městské regiony, kde ve venkovských obcích žije méně než 15 % obyvatel regionu (Venkov).

Hranice regionu jsou na mapě odděleny pomocí linií nebo zón. Existují i přírodní hranice různého charakteru, jsou ostré i neostré. Nejčastěji například vodní tok. Hranice, které vznikly vlivem činnosti člověka, jsou ostřejší než přírodní hranice. Hranice vytvořená lidskou činností bývá přímočará. Nejostřejší bývají politické hranice (Wokoun, 2008).

Lokalita bývá velmi často popisována jako místo nebo určitá oblast. Lze ji také definovat jako skupinu obytných budov (Roubíček, 1997).

Každá lokalita musí být nějak členěna, a proto je ČR dle územního plánu rozdělena na kraje, obce s rozšířenou působností, s pověřeným obecním úřadem, a obce. Základní jednotky územních celků jsou: NUTS 1 (3–7 mil. obyvatel), což odpovídá celé ČR, existuje také ještě NUTS 0 pro státy, které svou velikostí překročí NUTS 1. Dále existují NUTS 2, kam patří regiony soudržnosti, kterých je 8, a NUTS 3, kam patří 14 krajů. Okresy a obce mají problematické použití pro některé mezinárodní korporace, protože některé evropské země jednotky pro tyto celky vůbec neznají. Proto v roce 2008 byly vytvořeny jednotky LAU 1 pro okresy a LAU 2 pro obce (Dokumety: Charakteristika územního uspořádání České republiky).

Nomenklatura má zásadní význam pro statistické potřeby EU. Používají se například pro sledování míry nezaměstnanosti nebo pro populační údaje. V regionální politice jsou využívány pro hodnocení podpory ze strukturálních fondů (Wokoun, 2008).

4.2 Regionální rozvoj a jeho potenciál

Rozvoj je jeden z mnoha nejasně definovaných pojmů. Nejčastěji se s ním setkáváme v souvislosti se zeměmi třetího světa. Rozvoj byl dlouho spojován s ekonomickým rozvojem. Otázky rozvoje jsou vyhraněné hlavně v zemích třetího světa. Teorie rozvoje se shodují v tom, že rozvoj by měl začít odstraněním nedostatků (Ježek J., 2014).

Regionální rozvoj nezahrnuje pouze územní aspekty, ale také otázky ekonomické, ekologické, sociální a kulturní. Regionálním rozvojem se zabývá většina územně správních jednotek.

Regionální rozvoj by měl vytvářet takové podmínky pro život lidí, aby žili kvalitně, a dalším posláním je odstraňovat neoprávněné regionální disparity. Objevuje se zde endogenní a exogenní přístup. Endogenní přístup je prosazován od 70. let 20. století. Přístup

vychází zevnitř regionu zdola, řídicím centrem je lokalita a zdůrazňuje mobilizaci vnitřních zdrojů. Exogenní přístup byl využíván v minulosti. Přístup vychází zvenčí, shora a uznává potřebu podpory regionů s objektivními handicapami. Tyto dva přístupy nestojí proti sobě (Hudečková, Lošťák, & Ševčíková, 2006 str. 83-87).

Podle Ježka autoři v 70. a 80. letech minulého století poukazovali na rizika při použití exogenních strategií ve venkovských oblastech. Kritizovali řízení podniku mimo region, pracovní místa, na která stačí jen nízká kvalifikace a malá vnitřní propojenost regionální ekonomiky. Na konci 70. let se objevila v Evropě exogenní teorie, která byla použita u venkovských regionů. Rozvoj regionu nechápe jen jako ekonomický růst. V endogenní strategii jsou aktéři považováni za hnací sílu regionálního rozvoje. Velký důraz je kladen na malé a střední podnikání. Předpokladem endogenní strategie je, že vedle sociálních vazeb existuje v regionu také společná kultura, regionální identita a zájmy (Ježek J., 2014).

Lidský potenciál pochází z latinského potentia = moc, síla. Sociokulturní potenciál může bránit nebo podporovat vývoj lokální kultury. Vychází z demografických a sociálních charakteristik populace, z životních podmínek na daném území, životního prostředí a tradic. Potenciál je charakterizován kulturními a duchovními hodnotami. Vyjadřuje projevy lidí a jejich identifikaci s vlastní kulturou i s kulturou přicházející odjinud (Linhart, Vodáková & Klener, 1996 str. 815).

4.3 Aktéři v regionálním rozvoji

Aktér z latinského actor = jednající, nositel, iniciátor a realizátor sociální činnosti. Obvykle je pojem spojován se slovem individuum v širším smyslu, také zahrnuje sociální skupiny. V sociologii se pojem aktér objevuje v různých kontextech (Linhart J. P.).

Rozvoj je jeden z mnoha nejasně definovaných pojmů. Nejčastěji se s ním setkáváme v souvislosti se zeměmi třetího světa. Rozvoj byl dlouho spojován s ekonomickým rozvojem. Otázky rozvoje jsou vyhraněné hlavně v zemích třetího světa. Teorie rozvoje se shodují v tom, že rozvoj by měl začít odstraněním nedostatků (Ježek J., 2014).

Regionální rozvoj nezahrnuje pouze územní aspekty, ale také otázky ekonomické, ekologické, sociální a kulturní. Regionálním rozvojem se zabývá většina územně správních jednotek.

Regionální rozvoj by měl vytvářet takové podmínky pro život lidí, aby žili kvalitně, a dalším posláním je odstraňovat neoprávněné regionální disparity. Objevuje se zde endogenní a exogenní přístup. Endogenní přístup je prosazován od 70. let 20. století. Přístup vychází zevnitř regionu zdola, řídicím centrem je lokalita a zdůrazňuje mobilizaci vnitřních zdrojů. Exogenní přístup byl využíván v minulosti. Přístup vychází zvenčí, shora a uznává potřebu podpory regionů s objektivními handicapami. Tyto dva přístupy nestojí proti sobě (Hudečková, Lošťák, & Ševčíková, 2006 str. 83-87).

Podle Ježka autoři v 70. a 80. letech minulého století poukazovali na rizika při použití exogenních strategií ve venkovských oblastech. Kritizovali řízení podniku mimo region, pracovní místa, na která stačí jen nízká kvalifikace a malá vnitřní propojenost regionální ekonomiky. Na konci 70. let se objevila v Evropě exogenní teorie, která byla použita u venkovských regionů. Rozvoj regionu nechápe jen jako ekonomický růst. V endogenní strategii jsou aktéři považováni za hnací sílu regionálního rozvoje. Velký důraz je kladen na malé a střední podnikání. Předpokladem endogenní strategie je, že vedle sociálních vazeb existuje v regionu také společná kultura, regionální identita a zájmy (Ježek J., 2014).

Lidský potenciál pochází z latinského potentia = moc, síla. Sociokulturní potenciál může bránit nebo podporovat vývoj lokální kultury. Vychází z demografických a sociálních charakteristik populace, z životních podmínek na daném území, životního prostředí a tradic. Potenciál je charakterizován kulturními a duchovními hodnotami. Vyjadřuje projevy lidí a jejich identifikaci s vlastní kulturou i s kulturou přicházející odjinud (Linhart, Vodáková & Klener, 1996 str. 815).

4.3.1 Aktéři na nadnárodní, krajské a regionální úrovni

Venkov není kompetenčně svěřen žádnému resortu a je rozdělen mezi ministerstva: ministerstvo zemědělství, ministerstvo pro místní rozvoj, ministerstvo práce a sociálních věcí a ministerstvo kultury.

Ministerstvo zemědělství je ústředním orgánem státní správy pro zemědělství, vodní hospodářství, potravinářský průmysl, pro správu lesů, myslivost a rybářství. Se vstupem ČR

do EU ministerstvo získalo klíčové postavení v rozvoji venkova. Vliv ministerstva na rozvoj zemědělství v regionech je uskutečňován regionálními pracovišti.

Ministerstvo pro místní rozvoj má v gesci Program obnovy venkova a soutěž Vesnice roku, která má za cíl vyzdvihnout aktivity obcí a jejich občanů, rozvíjení tradic a zapojování se do společenského života.

Z podnikatelského sektoru lze vybrat Agrární komoru ČR, což je nevládní agrární organizace, která má pomáhat k podpoře podnikatelských aktivit v oblasti zemědělství, potravinářství, lesnictví (Binek, Svobodová, Holeček, Galvasová, & Chabičovská, 2009).

Na krajské úrovni jsou základním článkem v rozvoji venkova samosprávné orgány krajů. Kraje mohou zakládat své útvary v rozvoji venkova. Kraj spolupracuje s různými partnery, například svazky obcí, ale kraj má zájem i o spolupráci s podnikateli na rozvoji zemědělství a zpracovatelského průmyslu. V jednotlivých krajích vznikla krajská informační střediska pro rozvoj zemědělství a venkova. Jsou zprostředkovatelem informací pro odbornou a laickou veřejnost v oblasti zemědělství, lesnictví, o cílech společné zemědělské politiky. Dalšími aktéry na úrovni kraje mohou být Spolek pro obnovu venkova ČR nebo krajské hospodářské komory (Binek, Svobodová, Holeček, Galvasová, & Chabičovská, 2009).

Na lokální úrovni má vliv na rozhodování obec. Nejtypičtější spoluprací obcí je dobrovolný svazek obcí, kdy členy mohou být pouze obce a většinou vznikají pro územně ucelenou oblast. V souvislosti se společnou zemědělskou politikou EU jsou nejdůležitější místní akční skupiny (MAS). MAS funguje na principu partnerství, jež spočívá ve fungování a spolupráci různých subjektů na určitém území. Dalšími důležitými aktéry na místní úrovni jsou zájmová sdružení a spolky. Mají vliv na společensko-kulturní rozvoj venkova. Spolky se dají rozdělit na ty, které vykonávají činnost pro sebe a své členy (Sokol), a primárně vykonávající činnost pro veřejnost. Většina spolků také pořádá různé akce, jako třeba plesy, u sportu různé turnaje atd. (Binek, Svobodová, Holeček, Galvasová, & Chabičovská, 2009).

4.4 Shrnutí teoretické části

První kapitola *Kultura se zřetelem k identitě osob působících v lokalitách* se zabývá nejdříve kulturou jako pojmem a jejím rozdělením na hmotnou a nehmotnou. Dále je definován tento pojem podle Giddense, který spojuje kulturu se společností, jelikož kultura bez společnosti nemůže fungovat a platí to i naopak (Giddens, 2013). Keller ale zmiňuje, že kultura je to v čem se člověk liší od zvířete a že kulturu se musí jedinec starat, udržovat a

případně i rozvíjet aby nezanikla (Keller, 2012). Tato kapitola, také popisuje pojem identita, který je spojen s kulturou. Lokální identita je vymezena právě například kulturně, teritoriálně nebo historicky. Identita je dále spojena s osobností, jelikož jedinec při hledání identity si právě pokládá otázku "Čím jsem?". Takže je zde popsán i pojem osobnost a s tím související populární osobnost. Na chování jedince má vliv kulturní prostředí, které ovlivňuje jeho socializaci. Socializace má velký význam na formování osobnosti a mají na to význam jednotlivá prostředí. Například školní, kde se jedinec připravuje na budoucí zaměstnání. V podkapitole *Sociální činnost lokálních aktérů a jejich nehmotné kapitály* je nejprve vysvětlen pojem kapitál jako kapitál kulturní a sociální, což je síť vztahů s druhými lidmi ve společnosti a v souvislosti s tím je dále definován pojem společnost a společenství v lokalitě. Ve druhé kapitole teoretické části *Regionální rozvoj se zaměřením na lokální aktéry* je nejdříve definován pojem region, jako územní jednotka a jejich vymezení z hlediska heterogenity a homogenity. Homogenní regiony jsou si podobné podle určitých charakteristik, jako je nezaměstnanost a heterogenní regiony jsou oblasti, kde existují prostorové vazby a lidé tam dojíždějí za prací nebo na nákupy (Ježek J. , 2014). Opora této práce tkví především v endogenním přístupu. Endogenní přístup vychází zevnitř regionu zdola a řídím centrem je lokalita. Faktory endogenního přístupu mohou být přírodní podmínky v regionu nebo přírodní zdroje, obyvatelstvo a ekonomika regionu (Hudečková, Lošťák, & Ševčíková, 2006). V poslední podkapitole *Aktéři v regionálním rozvoji* je opět nejdříve definován aktér a jsou zde aktéři rozděleni do tří skupin, podniky, domácnosti a veřejný sektor. Dále pak Binek aktéry rozděluje podle působnosti na lokální, regionální a národní a podle sektorů Toto rozdělení je pak dále použito v kapitole *Sekundární a komparativní analýza dat o významných osobnostech lokality se zaměřením na Ferdinanda Fiscali*.

5 Sekundární a komparativní analýza dat o významných osobnostech lokality se zaměřením na Ferdinanda Fiscali

V této kapitole bude představeno město Bělá pod Bezdězem a dále budou obecně popsány české významné osobnosti, které žili v 19. století, dále budou představeny osobnosti v regionu a jako poslední se zaměřuje na lokální významné osobnosti a osobnost Ferdinanda Fiscali.

5.1 Město Bělá pod Bezdězem

Město Bělá pod Bezdězem se nachází na okraji Středočeského kraje v okrese Mladá Boleslav. Žije zde necelých 4800 obyvatel, což je podle Platóna ideální společenství. Historické jádro města bylo v roce 1992 prohlášeno za městskou památkovou zónu. Dochovaly se části městského opevnění a řada historických staveb (Česká brána, zámek, bývalý augustiniánský klášter atd.). Městem protéká potok Bělá, podle níž dostalo město svoje jméno. Říčka nejprve napájí místní koupaliště a pak dále dva rybníky a na katastrálním území Bělé pod Bezdězem to jsou ještě další dva rybníky a průmyslové nádrže bělských papíren.

Partnerskými městy jsou Gross-Bieberau a Svätý Jur (Historie a současnost města).

Bělá pod Bezdězem je členem LAG Podralsko, které vzniklo 31. 5. 2004. Hlavním úkolem je rozvoj Podralska, a to na principech iniciativy LEADER¹. Činnost LAG Podralsko spočívá v přípravě projektů a zajištění jejich realizace, poskytování poradenství při zpracování žádostí o dotace, propagace a provádění certifikace známky „Regionální produkt Lužické hory a Máchův kraj“, v práci s dětmi a ve spolupráci se základními školami.

Na rozvoji na lokální úrovni se podílejí také spolky. V Bělé pod Bezdězem je celá řada zájmových spolků zřizovaných městem, a to zejména v oblasti sportu (Náplň a činnosti LAG Podralsko).

---

¹ Iniciativa EU pro posílení venkovského prostoru

Tabulka 1 - Spolky v Bělé pod Bezdězem

Název	Doba vzniku	Počet členů
ATMOS FUTSAL KLUB BĚLÁ POD BEZDĚZEM	2008	
KLUB GYMNASTIKY BĚLÁ POD BEZDĚZEM	2002	
KORFBALOVÝ ODDÍL		
ČRS, Z. S., MÍSTNÍ ORGANIZACE BĚLÁ POD BEZDĚZEM	1945	Více než 300
JEZDECKÝ KLUB VACEK, PÁTEROV	1995	
ODDÍL HÁZENÉ	1927	
ODDÍL MOTOKROSU	1999	
ODDÍL TAEKWON-DO		
SK - BĚLÁ - ODDÍL FOTBALU	1926	
SPOLEK AMATERKÝCH CYKLISTŮ	1993	25
ŠERMÝŘSKÝ ODDÍL	2008	50
TTC - STOLNÍ TENIS		
ZÁKLADNÍ KYNOLOGICKÁ ORGANIAZCE BĚLÁ POD BEZDĚZEM	1996	13

Zdroj: <https://www.mubela.cz/zivot-ve-meste/spolky-mesta/>

Dalšími spolky jsou Vlastenecko dobročinná sdružená obec baráčníků Bělá pod Bezdězem, Tajemství z. s., Bělá pod Bezdězem, Myslivecké sdružení nebo Junák - český skaut, středisko Svornost - Bělá pod Bezdězem, z. s. založený v roce 1920 s 94 členy.

Již v 13. století byl na vrcholu Bezdězu hrad, postavený z bývalé tvrze za panování krále Přemysla Otakara II. V podhradí se nacházela obec Bezděz (která je zde dosud), kterou nechal král Václav II.² povýšit na město. Město se však nerozmáhalo, protože zde nebyl dostatek tekoucí vody. Proto bylo se svolením krále roku 1304 přeloženo na příhodnější místo, a to do údolí potoka Bělá.

Město bylo brzy po svém vzniku i opevněno, jelikož již v listině Hynka Berky z Dubé³ z roku 1337 je zmiňována tzv. Německá brána, která patřila k opevnění. Nově založené město se jmenovalo Nový Bezděz, později se ale vžil název Bělá podle potoka (Šimáček, 2000 str. 29-33).

² Václav II. byl právě na Bezdězi ve svých sedmi letech vězněn Otou Braniborským.

³ Hynek Berka z Dubé – zakladatel rodu, který se vyčlenil z rodu Ronovců v severních Čechách.

Do roku 1398 byla Bělá nazývána královským městem. Poté dal král Václav II. město do zástavy markraběti moravskému Prokopovi. Roku 1402 se dostalo do rukou pánů z Michalovic. Za husitských válek byla Bělá několikrát dobývána a patřila střídavě králi Zikmundovi, sirotkům a pražanům. Roku 1468 připadlo město pánům Tovačovským z Cimburka. Poslední Adam z Cimburka ale postoupil panství Bezděz a Bělou roku 1495 nejvyššímu pražskému purkrabímu Janovi z Janovic. Později zde vládli Berkové z Dubé. Roku 1621 byly všechny majetky zkonfiskovány. Když roku 1622 nastal prodej statků, přihlásil se jako kupec Albrecht z Valdštejna. Po jeho násilné smrti připadl majetek Vlachovi markraběti Caretto-Millesimo. V roce 1678 panství odkoupil Arnošt Josef hrabě z Valdštejna. Od té doby až do osamostatnění obce v roce 1848 byla Bělá ve vlastnictví rodu Valdštejnů (Šimáček, 2000 str. 9-25).

V roce 1938 se po německém záboru pohraničí ocitla Bělá na samé hranici protektorátu. Město sousedilo s VVP Ralsko, kde byly od roku 1968 umístěny jednotky sovětské armády. V těsném sousedství města na Vrchbělé se nacházelo výcvikové centrum 15. gardové tankové divize Vrchbělá, 278. gardový motostřelecký pluk 18. gardové motostřelecké divize Vrchbělá, 275. gardový motostřelecký pluk houfnice Vrchbělá, 436. divizní centrum ženijních vojsk Vrchbělá „Rozetka“ (Ralsko - Vrchbělá).

5.1.1 Historie zámku v Bělé pod Bezdězem

Na místě dnešního zámku se v době založení města nacházela tvrz, o které sice neexistují zprávy, ale zbytky různě starých gotických zdí se nacházejí v základech po celém obvodu zámku. Půdorys zámku má tvar nepravidelného pětiúhelníku. První velké přestavby hradu na zámek začaly za Aleše Berky z Dubé, ale dokončil je až jeho příbuzný Bohuchvald Berka. I za Albrechta z Valdštejna se v zámku stavělo. Velká přestavba byla provedena za Arnošta Josefa z Valdštejna 1689-1691, kdy bylo přestavěno průčelí zámku. Dále byl zasypán hradní příkop a zrušen zdvihací most (Šimáček, 2000 str. 139-144).

K vnitřním úpravám zámku došlo roku 1767, kdy zde byla zřízena manufaktura. Majitel bělského panství Vincenc z Valdštejna zde spolu s Františkem Kinským a Josefem Maxmiliánem Kinským založili dětskou manufakturu. Vedením nové manufaktury byl pověřen inspektor Josef Bock. Na zámku bylo zaměstnáno 81 dětí, které zde měly pracovat po dobu sedmi let a poté dostat peníze na podporu rozvoje naučeného řemesla. V 70. letech 18. století ale přišla neúroda a chudoba a manufaktura musela od některé výroby upustit. V roce 1788 manufaktura zanikla zcela. V dalších letech se zámek upravoval pro bydlení panstva, v roce 1855 zde vznikla lesnická škola (Müller, 2015).

Účelem lesnické školy podle organizačního statutu z 25. srpna 1855 bylo vzdělat žáky, jak přednáškami, tak teoretickým názorem a výkladem. Jako předchozí vzdělání musel mít žák buď nižší reálku, nebo nižší gymnázium a dvouletý praktický výcvik. Další podmínkou byl věk, a to od 17 do 24 let. Dne 6. května se konala slavnost k otevření první lesnické školy v Čechách, což byla obrovská výhoda i pro město Bělá, jak ve smyslu hospodářském, tak i kulturním (Zuman, 1927).

Přes veškeré úspěchy školy nebyla její pozice jistá. V té době školu tížila i finanční situace a uvažovalo se i o jejím přesunutí do Písku nebo úplném zrušení. Ke zlepšení situace přispělo založení Školského lesnického spolku v Čechách na jaře 1862. Na místo ředitele do Bělé byl povolán Ferdinand Fiscali. O lesnické škole se začalo mluvit i mezi širší veřejností, a to i díky účasti na světové výstavě ve Vídni, na zemědělsko-lesnické výstavě v Praze (1883) a ve Vídni (1890), na Zemědělské jubilejní výstavě v Praze (1891). Na začátku nového století se škola musela přestěhovat do Zákup, neboť prostory v bělském zámku byly nevyhovující, sbírky se totiž stále rozšiřovaly. Působení školy v Bělé pod Bezdězem skončilo 23. července 1904 po 49 letech od jejího vzniku.

V roce 1980 se konaly u příležitosti 125. výročí založení školy oslavy, které připravilo Kulturní a společenské středisko ve spolupráci s odborem školství ONV Mladá Boleslav a pod patronátem Středočeské správy lesů v Benešově u Prahy. Těchto oslav se měla účastnit všechna tři myslivecká sdružení, závody a základní škola. Střed oslav představovala přednáška o „významu lesa pro lidskou činnost“. Součástí byla i exkurze a další program (Fousek, 1979).

5.2 Aktéři působící v minulosti na národní úrovni

Tato kapitola se bude věnovat českým osobnostem. Vybrány jsou nejznámější osobnosti 19. století⁴, a to v souvislosti s tím, že dále se bude práce více zaměřovat právě na osobnost 19. století. Aktéři na těchto úrovních byli vybráni na základě dělení aktérů, které používá Binek na aktéry na národní, regionální a lokální úrovni.

---

⁴ V 19. století převážnou část života tvořili

Tabulka 2 - Aktéři působící v minulosti na národní úrovni

Jméno	Narození-úmrť	Přínos	Čím se proslavil
František Palacký	1798 - 1876	historik, politik, spisovatel	Rozsáhlé historické dílo Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě
Josef Mánes	1820 - 1871	malíř, ilustrátor	Kalendářní deska na Staroměstském orloji
Antonín Dvořák	1841 - 1904	hudební skladatel	Rusalka
Luděk Marold	1865 - 1898	malíř, ilustrátor	Panorama Bitva u Lipan
Josef Václav Myslbek	1848 - 1922	sochař	Jezdecký pomník sv. Václava na Václavském náměstí
Emil Holub	1847 - 1902	lékař, cestovatel	Pořídil rozsáhlou přírodovědnou a etnografickou sbírku v Africe

Zdroj: Vlastní zpracování na základě informací z internetu

František Palacký měl pouze středoškolské vzdělání a celou svou historiografickou práci musel teprve ustavit. Měl obrovský společenský vliv, protože nebyl pouze spisovatel ale politik, odmítal panslovanskou ideu a budoucnost viděl v austroslavismu⁵ (Hoffmanová & Pražáková, 2000).

Josef Mánes, rodák z Prahy se proslavil zejména svým cyklem portrétů pražských obyvatel. Ale nebyl pouze malíř, navrhl například i prapor spolku Říp nebo sokolský kroj a prapor (Jiránek, 1909). Antonín Dvořák je zde zařazen, jelikož je považován za nejvýznamnějšího českého skladatele a je světově nejhranější vůbec. Uplatnil se i jako dirigent, kdy v Royal Albert Hall dirigoval svou Stabat Mater (Döge, 2013). Luděk Marold byl předseda spolku Mánes, jehož účelem bylo diskutovat a přednášet o umění. Ilustroval pro různé časopisy a výstavu o architektuře a inženýrství ozdobilo panorama Bitva u Lipan, což je i nyní největší obraz v Česku (Brabcová, 1988). Nevýznamnější český sochař a představitel monumentálního realismu Josef Václav Myslbek. Byl příslušníkem generace Národního divadla⁶. Navštěvoval umělecký kroužek v Kavárně Union, kde se scházeli Mikoláš Aleš a například Alois Jirásek (Dvořáková, 1983). Emil Holub vystudoval medicínu v Praze a poté za podpory Vojtěcha Náprstka podnikl svou první cestu do Afriky. Kde také podnikl cestu

⁵ Federace i slovanských států pod záštitou Rakouska

⁶ Společenství autorů, kteří se přímo podíleli na výzdobě Národního divadla

k Zambezi a zpracoval první detailní mapu Viktoriiniých vodopádů (Martínek & Martínek, 2003).

5.3 Aktéři působící v minulosti v regionu Mladoboleslavsko

V této kapitole jsou opět vybrány osobnosti z 19. století tentokrát z Mladoboleslavska, jelikož Bělá pod Bezdězem se nachází v regionu Mladoboleslavsko. V regionu působilo mnoho osobností, od těch nejznámějších (v té době se v regionu pohyboval Karel Hynek Mácha) až po ty méně známé, kteří ale vždy nějak přispěli k určitému rozvoji.

Tabulka 3 - Aktéři působící v minulosti v regionu Mladoboleslavsko

Jméno	Narození - úmrtí	Přínos	Čím se proslavil
Václav Krolmus	1790 - 1861	kněz, spisovatel, archeolog	Obohacení sbírek Národního muzea
Jan Evangelista Konopas	1833 - 1909	spisovatel, novinář	Sběratelství a folklór - pověry a pověsti z Mladoboleslavska
Josef Pekař	1870 - 1937	historik	Polemika s Palackého pojetím dějin
František Gellner	1881 - 1914	básník, malíř	Básnická sbírka Po nás ať přijde potopa
Josef Vítězslav Šimák	1870 - 1941	historik	Dílo - Soupisy památek historických a uměleckých
František Černohouz	1810 - 1891	spisovatel, organizátor kulturního života	Organizování čtenářských kroužků a přispívání básní do časopisů

Zdroj: Vlastní zpracování na základě informací z internetu

Václav Krolmus byl vybrán, jelikož je rodákem z vesnice Březinka nedaleko Bělé pod Bezdězem. V Bělé navštěvoval klášterní školu, poté gymnázium v Kosmonosích, filozofii na Karlově univerzitě a nakonec kněžský ústav v Litoměřicích. Poté se stal knězem. Přestěhoval se do Prahy a začal se věnovat amatérsky archeologii a obohatil sbírky Národního muzea. Kromě archeologie se věnoval sbírání lidové slovesnosti a jeho nejvýznamnějším dílem je Staročeské pověsti, zpěvy, hry, obyčeje, slavnosti a nápěvy ohledem na bájesloví československé (Kadlec, 1991). Jan Evangelista Konopas se narodil a zemřel v Sudoměři, opět nedaleká vesnice od Bělé pod Bezdězem. Po absolvování obecné školy už dál nestudoval, ale zajímala ho česká historie zaměřená na české památky a osobnosti. Jeho učitelem byl Václav

Krolmus, který v něm vzbudil zájem o starožitnosti. Přispíval do Boleslavanu, Hospodářských novin. Vydával a psal dokonce i svůj vlastní týdeník Milostín (Beneš, 2009). Josef Pekař studoval na gymnázium v Mladé Boleslavi, které nyní nese jeho jméno, poté studoval historii v Praze. Pekař prokázal, že rukopis královédvorský je padělek, jelikož zjistil, že název Hrubá Skála se vyskytuje až v 17. století. Stal se rektorem Karlovy univerzity. Po Masarykově abdikaci mu v roce 1935 mu byla nabídnuta kandidatura na prezidenta (Hanzal, 2002). František Gellner rodák z Mladé Boleslavi. Vystudoval tam gymnázium a pak odjel do Paříže studovat malířství. Po vypuknutí první světové války byl odveden. Mezi jeho nejvýznamnější díla patří Po nás, ať přijde potopa nebo Radosti života (Forst, 1985). Předpolední vybranou známou osobností je Josef Vítězslav Šimák, který studoval ve stejnou dobu na stejném gymnáziu v Mladé Boleslavi, jako Josef Pekař. Narodil se v Turnově, kam se celý život rád vracel. Jeho nejvýznamnějším dílem pro region je Soupisy památek historických a uměleckých (Kábová, 2013). František Černohouz byl vybrán, jelikož celý svůj život prožil v regionu a zapojoval se hojně do společenského života. Nejprve studoval v Turnově a poté na gymnáziu v Mladé Boleslavi. Dále pak vystudoval filozofii. V roce 1834 byl vysvěcen na kněze a působil v Rejšicích a v Dobrovici. Všude kde působil, pořádal čtenářské kroužky. Dále pak zasílal své básně do různých časopisů jako Blahosvět nebo Květy. Vydal i sbírku s názvem Pravdy v obrazech čili Paraboly (Beneš, 2009).

5.4 Aktéři jako současníci Ferdinanda Fiscali působící v minulosti v Bělé pod Bezdězem

Tato část se věnuje osobnostem, které jsou spjaté s městem Bělá pod Bezdězem. Jsou to, jak rodáci, tak osobnosti, které zde tvořili, žili a zapojovali se do společenského života.

Tabulka 4 - Aktéři působící v minulosti v Bělé pod Bezdězem

Jméno	Narození - úmrtí	Přínos	Čím se proslavil
Emanuel Purkyně	1831 - 1882	botanik, meteorolog, učitel	Na lesnické škole v Bělé vyučoval a vybudoval zde přírodovědecké sbrky a botanickou zahradu
Josef Tiefrunk	1814 - 1889	Lékař, veřejný činitel	Byl osobním lékařem císaře, do Bělé přispíval na kulturní účely
Ferdinand Šimáček	1858 - 1935	historik, učitel	Paměti města Bělá pod Bezdězem
Antonín Poppr	1846 - 1896	učitel a regionální historik	Znovuobnovil zpěvácký spolek, dílo Monografie Bělska
Josef August Bubák	1812 - 1858	malíř	Krajinky a malby v kostele
Ferdinand Fiscali	1827 - 19907	ředitel lesnické školy	Zasloužil se o dobrou pověst lesnické školy, byl jmenován čestným občanem města

Zdroj: Vlastní zpracování na základě informací z internetu

Emanuel Purkyně je spjatý nejen s Bělou pod Bezdězem ale i s místní lesnickou školou a Ferdinandem Fiscali, o kterém se budu zmiňovat v další části. Narodil se ve Vratislavi. Je synem Jana Evangelisty Purkyně. Stal se asistentem botanického oddělení Národního muzea. Poté byl povolán právě do Bělé, jako profesor. Je pochován v Bělé na starém hřbitově u kostela Povýšení svatého Kříže, kde se o jeho hrob stará místní spolek Tajemství, z. s. (Bílek, 1988). Josef Tiefrunk vystudoval gymnázium v Mladé Boleslavi a lékařství v Praze. Jako lékař pracoval ve Všeobecné nemocnici v Praze. Byl osobním lékařem císaře Ferdinanda I. Dobrotivého. Od roku 1861 byl členem Sboru pro postavení Národního divadla. Do svého rodiště, Bělé pod Bezdězem, přispíval na dobročinné a kulturní účely (Beneš, 2009). Ferdinand Šimáček je bělským rodákem. Nejdříve navštěvoval klášterní školu ve svém rodišti a poté studoval na učitelském ústavu. Byl bělským učitelem, členem městského zastupitelstva

a jednatelem muzejní rady. Psal články o dějinách města do sborníků Boleslavan, Od Ještěda k Troskám. Nejvýznamnějším dílem jsou Paměti města Bělá pod Bezdězem, z kterých jsem čerpala informace o historii města (Beneš, 2009).

Antonín Poppr po ukončení gymnázia studoval v Praze. Byl učitelem a správcem na obecné škole v Bělé. Napsal Monografii Bělska nebo Školství soudního okresu bělského (Beneš, 2009). Josef August Bubák se v Praze vyučil malířem a poté celý život žil a tvořil v Bělé pod Bezdězem. Namaloval spoustu oltářních obrazů v okolních kostelích (Beneš, 2009).

Zde budou porovnány dvě osobnosti, a to již zniřovaný Emanuel Purkyně a Ferdinand Fiscalim. Oba učili na lesnické škole ve stejné době. Fiscalim se narodil o čtyři roky dříve než Purkyně. Fiscalim prožil své dětství a dospívání v jižních Čechách, Purkyně hlavně v rodné Vratislavi a v Praze, kde poté studoval. V Praze studoval i Fiscalim, a to matematiku a přírodní vědy. V roce 1866 se stal ředitelem lesnické školy v Bělé pod Bezdězem. Purkyně vyučoval na bělské lesnické škole již o šest let dříve a působil tu až do své smrti v roce 1882, mimo jiné v Bělé za svého pobytu vybudoval přírodovědné sbírky a botanickou zahradu, kde k roku 1866 bylo 311 druhů dřevin a 314 druhů bylin (Beneš, 2009). Fiscalim ve funkci ředitele vydržel 28 let. Odstoupil v roce 1894. K jubileu 25 let jako ředitel mu město vyjádřilo poctu tím, že ho jmenovalo čestným občanem města. K podrobnějšímu popisu a zkoumání jsem si vybrala Ferdinanda Fiscaliho, jelikož se velice zasloužil o dobrou pověst lesnické školy, kterou přes čtvrt století vedl. Následující časová osa přibližuje nejdůležitější události, již jsou pak více zmíněny v další kapitole o životě Ferdinanda Fiscaliho.

5.5 Ferdinand Fiscali jako lokální aktér Bělé pod Bezdězem

Ferdinand Fiscali se narodil 1. června 1827 v Třeboni, jako syn městského duchovního Julia F. a Anežky, roz. Reinhardové. Základní školu navštěvoval v rodné Třeboni. V roce 1836 nastoupil na tzv. přípravku do Českých Budějovic a o rok později na gymnázium Piaristů. V roce 1839 mu zemřel otec a on se odstěhoval do Jindřichova Hradce, kde absolvoval gymnázium s výborným prospěchem. Jeho otec si přál, aby šel dál na právnická studia, avšak právě pobyt v Jindřichově Hradci rozhodl o povolání lesnickém. Poté v Praze na technice dva roky studoval matematiku, přírodní vědy a hospodářství a v roce 1845 nastoupil od lesnické praxe. Praxi mu bylo dovoleno vykonávat u hraběte Czernína v revíru Neumühl, kde se také v roce 1849 stal lesním adjunktem. Od roku 1846 studoval v lesnickém ústavu v Mariabrunně. V roce 1851 byl povýšen na lesního inženýra (Životopisy, 1907).

Obrázek 1 - Časová osa důležitých dat v životě Ferdinanda Fiscali

1. 6. 1827	•Narození v Třeboni
1836	•Nastoupil na přípravku do Českých Budějovic
1846	•Studoval na lesnickém ústavu v Mariabrunně
1849	•Stal se lesním adjunktem
1851	•Byl povýšen na lesního inženýra
1852	•Oženil se s Antonií Paukovou a bylo mu nabídnuto místo učitele v Úsově
1856	•Započal svou literární činnost
1866	•Nastoupil jako ředitel lesnické školy v Bělé pod Bezdězem
1883	•Byl povýšen do rytířského stavu
1891	•Jmenován čestným občanem Bělé
1894	•Skončil jako ředitel Bělské lesnické školy
1907	•V neděli 10. listopadu zemřel

Zdroj: Vlastní zpracování na základě informací z literatury

Dne 26. ledna 1852 se oženil s Antonií Paukovou, jejíž otec byl dvorní lovcí hraběte Czernína. S Antonií vychovali dva syny a dvě dcery. V květnu 1852 mu bylo nabídnuto místo učitele přírodních věd v Úsově na Moravě, po dlouhém rozmýšlení místo přijal. Dva roky poté byl povýšen na ředitele (jeho předchůdce rezignoval). Jako ředitel začal také vyučovat lesnickým předmětům jako pěstování lesa a převzal správu školního revíru, takže se opět mohl vrátit ke svému milovanému lesu (Životopisy, 1907).

V roce 1856 také začala jeho literární činnost, jeho první ilustrované dílo má název „Deutschlands – Forstkultur – gewäsche“. Od roku 1858 působil jako lesmistr na dobříšském velkostatku až do roku 1865. Roku 1866 nastoupil jako ředitel lesnické školy v Bělé. Později ho Arnošt hrabě Valdštejn jmenoval lesním radou a svěřil mu vrchní správu svých statků v severních Čechách (Životopisy, 1907).

Kvůli své veřejné a odborné činnosti byl několikrát vyznamenán. V roce 1873 mu byl propůjčen rytířský kříž řádu císaře Františka Josefa⁷ za kolekci bělské školy na světové výstavě ve Vídni. Roku 1882 dostal Řád železné koruny III. třídy⁸ za činnost v ústřední komisi pro úpravu katastru pozemkové daně. III. třída byla spojena s možností požádání o udělení rytířského stavu, v roce 1883 byl Fiscali do tohoto stavu povýšen (Životopisy, 1907).

Dne 18. května 1891 oslavil Fiscali jubileum 25 let ve funkci ředitele lesnické školy. Obec Bělá mu vyjádřila poctu tím, že ho jmenovala čestným občanem města. Na Fiscaliho počest se ještě konal slavnostní večer s hudební akademií v sále „U Českého lva“ (SOKA Ml. Boleslav, fond AM Bělá pod Bezdězem, 1894).

Jeho bývalí studenti založili fond s názvem „Nadace Fiscaliho“ pro podporu chudých posluchačů bělského ústavu. Roku 1893 vstoupil do výslužby jako vrchní lesní hraběte Valdštejna a 1. dubna 1894 jako ředitel lesnického ústavu bělského (Životopisy, 1907).

Za 28 let vedení ústavu odchoval 1015 lesníků, kteří našli uplatnění ve všech lesohospodářských odvětvích. Velká část z nich také dosáhla vedoucích míst na různých panstvích, např. Karel Čáslavský, Theodor Mokrý, Josef Holeček nebo Bedřich Fürst a další (SOKA Ml. Boleslav, fond AM Bělá pod Bezdězem, 1928).

Po odchodu do Chomutova ke svému synovi MUDr. Antonínu Fiscali převzal vedení Spolkového časopisu pro lesnictví, myslivost a přírodovědu. Avšak dlouho ho nevedl kvůli rodinným záležitostem, jelikož roku 1895 převzal po smrti svého zetě vrchního lesmistra Fitzingera vedení lesního úřadu na panství knížete Mořice z Lobkowiczů, kde do roku 1899 působil. Poté se přestěhoval do Děčína, kde roku 1902 oslavil zlatou svatbu. Dne 1. června 1907 v rodinném kruhu oslavil 80. narozeniny. Zemřel v neděli 10. listopadu 1907 (Životopisy, 1907).

---

⁷ Řád Františka Josefa byl rakouský všeobecně záslužný řád, který založil císař František Josef I. roku 1849. Slavnými nositeli byli například Alois Jirásek, František Křižík, Alfons Mucha.

⁸ Řád železné koruny byl původně napoleonský italský a poté rakouský řád založený císařem Napoleonem I. a roku 1816 převzatý rakouským císařem Františkem I. Slavnými nositeli byli František Palacký, Emil Kolben, Emil Holub, František Křižík a další.

S jeho manželkou a dětmi je pochován na hřbitově v Chomutově. Na stejném hrobovém místě mají náhrobky i spřízněné rodiny Sallačových a Fitzingerových, do kterých se provdaly jeho dcery. Náhrobky nesou známky poškození a náhrobek Viléma Sallače je povalený (Bečvář & Sedláček, 2017).

V brožuře *Zahrada zelená*, která se zabývá historií hřbitovů v Chomutově a známých osobností tam pochovaných, je v návrhu směru vývoje uvedeno, že povalený náhrobek Viléma Sallače přímo vybízí k jeho odcizení nebo ke zničení. Že by bylo dobré oživit nápisy na pomnících a že se nabízí spolupráce s Českou zemědělskou univerzitou v Praze formou patronace (Bečvář & Sedláček, 2017).

Aby se na zásluhy Ferdinanda Fiscali nezapomnělo, v byl mu roce 1926 v parku na náměstí vystaven pomník. V městské vyhlášce, kde se oznamuje vystavení pomníku je také uvedeno že, *význam Fiscaliho není dnešní generaci již znám*. Tato vyhláška je ze dne 23. září 1926, takže bohužel už v minulém století se na něho začalo zapomínat (Bělá pod Bezdězem, 1926).

Pomník byl zbudován z fondu založeného při tehdejší České lesnické jednotě⁹. Hlavní zásluhu na zbudování měli předseda JUDr. Bedřich Schwarzenberg a komorní ředitel Jan Liebus. V dokumentu K stému výročí narozenin Ferdianda Fiscaliho od Ing. Antonína Holuba¹⁰, takže v roce 1927 je uvedeno, že pomník již na náměstí stojí ale ještě nebyl oficiálně odhalen.

Pomník se dočkal odhalení v roce 1929 při sjezdu absolventů lesnické školy. Bohužel Jan Liebus nemohl kvůli svému vysokému věku absolvovat cestu a dokončit tak své dílo. Ani mu nebylo možno splnit jeho přání, aby se odhalení účastnil prof. Dr. Sallač se svou manželkou, jelikož oba krátce před odhalením pomníku zemřeli (Bělá pod Bezdězem, 1926).

---

⁹ ČLJ byla založena roku 1848 v Praze a sdružovala české a německé lesníky z území Čech. Stala se nejvýznamnější česko- německou stavovskou organizací lesníků v rámci tehdejší monarchie.

¹⁰ Absolvent lesního učiliště v Bělé pod Bezdězem a poté absolvent Vysoké školy zemědělské ve Vídni. Byl spoluzakladatel a první předseda Jednoty českých lesníků zemí Koruny české, zakladatel Jednoty českých civilních geometrů, lesnicko-dřevařské banky v Praze

5.6 Ferdinand Fiscali a současnost

Na lesnickou školu a na Ferdinanda Fiscaliho se v Bělé nezapomíná ani v poslední době. Od roku 2013 se na bělském zámku odehrávalo „Představení lesnických škol“, které uspořádala Městská kulturní zařízení v Bělé pod Bezdězem v září, během tradičního posvícení a Dnů evropského dědictví¹¹. První školou byla Střední škola v Šluknově, dále pak následovaly Česká lesnická akademie v Trutnově, Vyšší odborná škola lesnická a střední lesnická škola Písek, Střední lesnická škola Žlutice. Zástupci těchto škol se bělským občanům představili v krátkých vstupech (úvodní slovo zástupce školy, položení věnce nebo kytice k pomníku nebo hrobu některého z profesorů bělské lesnické školy, krátké vstupy do programu - např. sokolníci, trubači, vábení). A na konec v roce 2017 mělo proběhnout představení Fakulty lesnické a dřevařské ČZU v Praze, ukončené přednáškou o zvěři a myslivosti u loveckého zámečku Valdštejn od prof. Ing. Jaroslava Červeného, CSc., z ČZU. Bohužel tato akce se neuskutečnila, a to bez omluvy ze strany přednášejícího, takže další už pořádána nebyla. Nemůžeme lesnické pedagogy nutit vzpomínat na minulost (Město Bělá pod Bezdězem, 2017).

O odkaz lesnické školy se stará i místní spolek Tajemství, z. s., který se také angažuje v opravě hrobů lesnických odborníků v Bělé pod Bezdězem. V roce 2014 byl za finanční podpory města opraven hrob Emanuela Purkyně¹² na hřbitově při farním kostele Povýšení sv. Kříže (Město Bělá pod Bezdězem, 2016).

V letech 2016-2018 probíhala oprava hrobu rodiny Peřinových a Bohutínských na novém hřbitově v Bělé pod Bezdězem.

---

¹¹ EHD je společná aktivita Rady Evropy a Evropské komise a jde o posílení historického povědomí. Koná se v září v mnoha městech po celé Evropě. V České republice je organizuje Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska.

¹² Středoškolský profesor, botanik a meteorolog.

5.7 Shrnutí sekundární a komparativní analýzy dat

Historie města Bělá pod Bezdězem sahá do roku 1337, kdy podle zakládací listiny z 24. dubna bylo založeno. Až do roku 1398 bylo nazýváno královským městem. Za husitských válek bylo město dobýváno. Dále zde vládla spousta významných rodů, jako Berkové z Dubé nebo byla Bělá také ve vlastnictví rodu Valdštejnů. Právě za Valdštejnů se na zdejším zámku konala největší přestavba, kdy bylo přestavěno průčelí zámku (Šimáček, 2000).

Později na zámku došlo i k vnitřním úpravám a v roce 1767 byla zřízena manufaktura, která tam zůstala do svého zániku v roce 1788. V dalších letech se zámek upravoval pro bydlení (Müller, 2015). V roce 1855 vznikla lesnická škola, kde byl ředitelem náš sledovaný aktér od roku 1866 do 1894, kdy tam působil spolu s Emanuelem Purkyně.

Druhá kapitola je věnována současníkům, kteří působili na národní úrovni. Je zmíněn například Emil Holub, který za podpory Vojtěcha Náprstka podnikl cestu do Afriky a zpracoval první detailní mapu Viktoriiných vodopádů. Emil Holub je nositelem řádu Železné koruny III. třídy (Martínek & Martínek, 2003), stejně jako Ferdinand Fiscali, který ho dostal v roce 1882 za činnost v ústřední komisi pro úpravu katastru pozemkové daně (Životopisy, 1907).

V další kapitole jsou aktéři na regionální úrovni, zde jsou uvedeni převážně regionální spisovatelé a historici. Ve třetí části už jsou současníci na regionální úrovni, kteří se narodili nebo zemřeli v Bělé pod Bezdězem nebo se nějak zasloužili o rozvoj lokality. Například Antonín Poppr, který napsal Monografii Bělska nebo místní malíř Josef August Bubák, který namaloval kostelní obrazy ve Štětí nebo obraz „Nejsvětější Trojice“ do kapličky v Bělé. Tento obraz se nyní nachází v bělském muzeu (Müller, Malíř Josef August Bubák). Poslední část je věnována samotnému Ferdinandu Fiscali v lokalitě Bělá pod Bezdězem, který do města přišel jako ředitel lesnické školy v roce 1866. Spolu se studenty a kolegy založili park na náměstí nebo získal vyznamenání za kolekci školy v Bělé na světové výstavě ve Vídni. Proto je také osobnost Fiscaliho dále více popsána a je zkoumáno, zda ho znají obyvatelé města v empirickém šetření.

6 Empirické šetření o Ferdinandu Fiscali mezi obyvateli města Bělá pod Bezdězem

Tato část práce je zaměřena na obyvatele města Bělá pod Bezdězem a na významné osobnosti města. Pomocí rozhovorů bude zkoumáno povědomí obyvatel o Ferdinandu Fiscalim. Jak již bylo popsáno, předpokladem je, že každá věková skupina je jinak ovlivněna kulturou a zvyky a že různě staří lidé budou mít různé povědomí o této osobě. Pro empirickou část jsou nejdůležitější následující otázky, které budou položeny pomocí polostrukturovaného dotazníku a poté budou analyzovány a interpretovány.

6.1 Výzkumné otázky a charakteristika dotazovaných

- 1) Kdo nebo co podle Vás proslavilo Bělou pod Bezdězem?
- 2) Dokážete jmenovat alespoň jednu významnou osobnost Bělé pod Bezdězem?
  - a) proč je důležité mít známou osobnost ve městě?
- 3) Znáte osobnost Ferdinanda Fiscaliho?
  - a) S čím je tato osobnost spojená?
  - b) Pokud znáte Ferdinanda Fiscalia odkud jste se o něm dozvěděli?
- 4) Účastnil/a jste se někdy akce, která byla v minulosti (v letech 2013-2017) spojena s lesnickou školou?
- 5) Víte, kde se v Bělé pod Bezdězem nachází pomník Ferdinanda Fiscaliho?

Dotazovaní, zvolení pro rozhovory, jsou rozděleni do tří skupin podle věku. První skupinu tvoří mladí lidé věku 15-30 let. Ve druhé skupině jsou lidé ve věku 31-50 let a v poslední skupinu tvoří lidé starší 51 let. Všichni dotazovaní žijí v Bělé pod Bezdězem. Podmínkou pro to aby byl dotazovaný zařazen, je tedy věk a bydliště ve městě.

Tabulka 5 - Počet dotazovaných podle věku

Věková skupina	Počet dotazovaných
15 - 30	17
31 - 50	37
51 a více	10

Zdroj: Vlastní zpracování

6.2 Komparace dat zjištěných pomocí rozhovorů

Tato část se zaměřuje na všechny odpovědi dotazovaných. Vyhodnocováním otázek se zjišťuje, jak jednotliví dotazovaní přistupují k dané problematice. Výzkumné otázky vytvořeny na základě nastudované literatury a nejprve zaměřují obecně na významné osoby a poté hlavně na Ferdinanda Fiscaliho. Pro výzkum a následný rozbor bylo použito 64 odpovědí, kdy nejvíce dotazovaných 37 se nachází ve skupině ve věku 30-51 let. V první skupině se nachází 17 dotazovaných a ve třetí skupině 10.

Použita byla technika polostrukturovaných rozhovorů. To znamená, že jsou předem jasně stanovené otevřené nebo uzavřené odpovědi. Výzkum probíhal od 11. do 13.2. 2021.

Dále jsou uvedeny tři tabulky s odpověďmi všech dotazovaných seřazených do věkových kategorií a okomentované jejich odpovědi.

Tabulka 6 - Souhrn odpovědí ve věkové kategorii 15-30 let

Responde nti	Kdo nebo co podle Vás proslavilo Bělou pod Bezdězem?	Dokážete jmenovat alespoň jednu významnou osobnost Bělé pod Bezdězem?	proč je důležité mít známou osobnost ve městě?	Znáte osobnost Ferdinanda Fiscaliho?	S čím je tato osobnost spojená?	Pokud znáte Ferdinanda Fiscal i odkud jste se o něm dozvěděli?	Účastnil/a jste se někdy akce, která byla v minulosti (v letech 2013- 2017) spojena s lesnickou školou?	Víte, kde se v Bělé pod Bezdězem nachází pomník Ferdinanda Fiscaliho?
R1	Bezděz, K.H.Mácha, rusáci	V. Trégl	Neuším	ne	Nevím	Odnikud	ne	ne
R2	Tajná chodba na Bezděz, Václav Trégl, Není Bělá jako Bělá, Bělské balonové hemžení, Stará Pošta	Václav Trégl	Přitáhne to pozornost turistů a podpoří tím cestovní ruch ve městě. Nemyslím si ale, že by to bylo vyložené důležité.	ano	nevím	Byla o něm zmínka v dokumentu o historii Bělé pod Bezdězem.	ne	ne
R3	Bezděz, Václav Trégl	Václav Trégl	Město je pak větším lákadlem pro turisty	ano	Učitel, možná i ředitel na lesnické škole v Bělé	Z parku v Bělé pod Bezdězem, možná tedy z procházek se školou	ne	ano
R4	Karel Hynek Mácha, Bezděz, Svatý Václav, Bedřich Smetana	Václav Trégl	Občané města jsou hrdí a pyšní na "své" město právě proto, že z města pochází někdo známý.	ne	Nevím	Nevím	ne	ne
R5	Kdo? Miloslav Disman, Václav Trégl a sami občané. Co? Park na náměstí, prvorepublikové koupaliště.	Miloslav Disman, Václav Trégl, Jiří Šíma	Taková osobnost může občany motivovat v jejich práci, ke snaze zlepšit život ve městě. Osobnost, která je pro město významná, může být vzorem pro děti a dospívající, ale i pro dospělé.	ne	nevím	nevím	ne	ne
R6	Bezděz	Trégl	Je hezké když má město zajímavou historii	ano	Nevím	Nevím	ne	ne
R7	Bezděz	Jan Nepomuk Jiříš	nemyslím si, že je to důležité	ne	nevím	nevím	ne	ne

R8	Trégl, Mácha, Bezděz	Trégl, Mácha	Nepřijde mi to důležité	ne	Nevím	Nevím	ne	ne
R9	Trégl	Trégl	Nevidím to jako důležité, ovšem může to mít vliv na turistiku	ne	nevím	nevím	ne	ne
R10	Trégl	Vratislav Šťastný - kytarista, Vilém Síršch - zpěvák, Karel Kedles baskytarista, Karel Vágner-skladatel	Může to přilákat turisty, a celkově je dobré mít zde pár lidí, kteří jsou známí a vážíme si jich.	ne	Nevím	Nevím	ne	ne
R11	Trégl, Bezděz	Václav Trégl	Nemyslím si, že to je důležité	ano	Učitel	Pomník	ne	ano
R12	Hrad Bezděz v blízkosti	Eliška Krásnohorská	Lepší propagace města	ne	Nevím	Nevím	ne	ne
R13	Mácha	Trégl	Nevím	ano	Nevím	Nevím	ne	ano
R14	Tábor Jezová	Václav Trégl	Ikona města	ne	Nevím		ne	ne
R15	Máchův kraj, Karel Hynek Mácha	Trégl, Mácha	Turistický ruch ve městě.	ne	Nevím tipuji hudbu	Neznám	ne	ne
R16	Báseň Karel Hynek Mácha		Pro zajímavost města	ne	Nevím	Nevím	ne	ne
R17	Opera Tajemství a tajná chodba na Bezděz	Václav Trégl, Emanuel Purkyně, Josef Tiettrunk, Ferdinand Fiscali, František Zuman, Miloslav Disman	Pro zvýšení turistické atraktivitu, pro posílení lokální identity	ano	S lesnickou školou sídlící na zámku v Bělé pod Bezdězem od 2. pol. 19. století až do počátku 20. století	Díky pomníku v parku na náměstí	ano	ano

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 1 Kdo nebo co podle Vás proslavilo Bělou pod Bezdězem?

Skupina č. 1

Největší část dotazovaných v této skupině odpověděla, že město nejvíce proslavil filmový a divadelní herec Václav Trégl, který se v Bělé narodil. Dále je hojně uváděn Karel Hynek Mácha. Jeden dotazovaný uvedl Miloslava Dismana, což byl rozhlasový redaktor a zakladatel Dismanova rozhlasového dětského souboru, který se v Bělé také narodil. A co nejvíce proslavilo Bělou? Podle většiny respondentů nedaleký Bezděz. Dále je zmíněna tajná chodba na Bezděz a opera Tajemství od Bedřicha Smetany. Jeden dotazovaný uvedl park a náměstí, který byl založen na konci 19. století profesory a žáky lesnické školy. Jedna odpověď je také, že Bělou proslavil nedaleký tábor Jezová, což je zařízení pro zajištění cizinců. Jako poslední si jeden dotazovaný vzpomněl na místní známé akce, jako je každoroční Bělské balonové hemžení nebo Není Bělá jako Bělá, což je nezávislé sdružení měst a obcí nesoucích název Bělá, kdy delegace z ostatních obcí, které nesou název Bělá, přijedou do některé jiné Bělé, kde se představí a probíhá program.

Otázka č. 2 Dokážete jmenovat alespoň jednu významnou osobnost Bělé pod Bezdězem?

Skupina č. 1

V první skupině jako významná osobnost Bělé vede Václav Trégl. Je zde zmíněn několikrát i K. H. Mácha a Miloslav Dismán. Jeden dotazovaný považuje za významnou osobnost ředitele školy (2001-2018) Jiřího Šímu. Dále je uveden katolický kněz a děkan kapituly sv. Štěpána v Litoměřicích Jan Nepomuk Jiříšně. Mezi odpověďmi nechybějí kytarista Vratislav Šťastný, zpěvák Vilém Sirsch, baskytarista Karel Kedles ani skladatel Karel Vágner, který má v Bělé chalupu. Jedna z odpovědí zmiňuje Elišku Krásnohorskou, autorku libreta k opeře Tajemství. Další z dotazovaných považuje za významné osobnosti, které jsou již v této práci zmíněné, a to Josefa Tieftrunka, Emanuela Purkyně a Ferdinanda Fiscaliho.

Podotázka č. 1 Proč je důležité mít známou osobnost ve městě?

Skupina č. 1

K této otázce čtyři dotazovaní uvedli, že mít slavnou osobnost ve městě není důležité a dva nevědí, proč je to důležité. Sedm dotazovaných uvedlo, že je to důležité z hlediska cestovního ruchu, hlavně kvůli zvýšení turistické atraktivity. Ostatní uvádějí, že je to důležité, protože obyvatelé mají být na koho ve městě pyšní nebo protože „*osobnost, která je pro město významná, může být vzorem pro děti a dospívající, ale i pro dospělé*“.

Otázka č. 3 Znáte osobnost Ferdinanda Fiscaliho? a podotázka č. 1 a 2 S čím je tato osobnost spojená? Pokud znáte Ferdinanda Fiscaliho, odkud jste se o něm dozvěděli?

Skupina č. 1

V této skupině odpovědělo jedenáct dotazovaných ze sedmnácti, že Ferdinanda Fiscaliho neznají. Ze zbylých šesti tři uvedli, že ho sice znají, ale nevědí, s čím je jeho osobnost spojená. Ostatní ho správně označili za ředitele nebo alespoň učitele lesnické školy. Dva dotazovaní, kteří vědí, kdo je Fiscalis, už nevědí, odkud se o něm dozvěděli. Ostatní ho znají díky pomníku v parku nebo z dokumentu o historii města.

Otázka č. 4 a 5 Účastní/a jste se někdy akce, která byla v minulosti (v letech 2013-2017) spojena s lesnickou školou? Víte, kde se v Bělé pod Bezdězem nachází pomník Ferdinanda Fiscaliho?

Skupina č. 1

Akcí spojených s lesnickou školou se v této skupině zúčastnil pouze jeden dotazovaný ze 17. A pouze čtyři dotazovaní vědí, kde se nachází pomník Ferdinanda Fiscaliho.

Tabulka 7 - Souhrn odpovědí ve věkové kategorii 31-50 let

Respondent	Kdo nebo co podle Vás proslavilo Bělou pod Bezdězem?	Dokážete jmenovat alespoň jednu významnou osobnost Bělé pod Bezdězem?	proč je důležité mít známou osobnost ve městě?	Znáte osobnost Ferdinanda Fiscaliho?	S čím je tato osobnost spojená?	Pokud znáte Ferdinanda Fiscali odkud jste se o něm dozvěděli?	Účastní/a jste se někdy akce, která byla v minulosti (v letech 2013-2017) spojena s lesnickou školou?	Víte, kde se v Bělé pod Bezdězem nachází pomník Ferdinanda Fiscaliho?
R18	Park	Trégl	Turismus	ano	Socha v parku	V parku	ne	ano
R19	Bedřich Smetana - Tajemství	Václav Trégl	Zvýšení turistického zájmu	ano	Nevím	V parku	ne	ano
R20	Bezděz, Miloslav Disman, Václav Trégl	Václav Trégl, Miloslav Disman	Město je pak známější a atraktivnější pro návštěvníky.	ano	učitel, badatel	na ZŠ	ano	ano
R21	Hrad	Tregl	Zvýšení povědomí o obci a kulturně ekonomické situaci	ano	Lesnictví	Internet a pomník v parku	ne	ano
R22	Bezděz	Karel Hynek Mácha	Větší okruh návštěvníků města	ne	Nevím	Nevím	ne	ne
R23	B. Smetana Tajemství	F. Gellner, Disman, V. Holan, Purkyne	Takova osoba motivuje a inspiruje další generace. Navíc obcane jsou více hrdí na své rodiště, když o něm vypraví třeba kolegum a známým v zahraničí.	ne	Tipuji spojitost s lesní školou v zámku, myslím, že má pomník na náměstí, ale víc si nevzpomenu.	Tusím, že jsem narazila na pomník na náměstí.	ne	ano
R24	E. Purkyne	Tregl	Žádnou současnou neznám	ano	Jezdectvo	Internet	ne	ne

R25	Karel Hynek Mácha	Václav Trégl	Neřekl bych že je podstatné mít známou osobnost ve městě	ne	Netuším	Neznám	ano	ano
R26	Hrad Bezděz	Václav Trégl	Přitahuje pozornost	ano	Stromy v parku	Z tabulek v parku	ne	ano
R27	Hrad Bezděz	Trégl	Není to důležité	ne	Nevím	Nevím	ne	ne
R28	Miloslav Disman - Dismanův dětský soubor, Vladimír Holan - spisovatel, Václav Trégl - herec, Dr. Emanuel Purkyně - pedagog	Dr. Emanuel Purkyně	Známa osobnost ve většině město zviditelní, dá se díky ní město lépe propagovat turistům	ano	pedagog vyšší lesnické školy, která působila na bělském zámku. V parku na náměstí je jeho bysta.	S propagačních materiálů MKZ	ne	ano
R29	Emanuel Purkyně a Vladimír Holan a Václav Trégl a Bedřich Smetana a Karel Hynek Mácha a proslavila ji i překrásná příroda a okolí - Bezděz	Vladimír Holan, Emanuel Purkyně, Václav Trégl, Karel Hynek Mácha, Bedřich Smetana	Zvýšení kreditu a prestiže místa, hrdost místního obyvatelstva na něco na někoho	ano	Lesnický odborník a pedagog lesnické školy v Bělé pod Bezdězem	https://ipac.svkkk.cz/ar-l-kl/cs/detail-kl_us_auth-p0205044-Fiscali-Ferdinand-18271907/	ne	ano
R30	Házená	Disman	Nedůležité	ne	Rozpočet	V husteru	ne	ne

R31	Opera Tajemství, v blízkosti hrad Bezděz, areál Vrchbělá, Jezová	Disman, Trégl	Dají se díky tomu pořádat různé akce	ne	Nevím	Nevím	ne	ne
R32	Bezděz	Tregl	Aby se o Bělé více vedelo	ne	Nevím	Nevím	ne	ne
R33	Hynek Berka z Dubé a jmenovala se Nový Bezděz	Václav Trégl	Myslím si že je to nějak důležité	ne	Nevím	Neznám	ne	ne
R34	Bezděz, Mácha, Máj, Trégl	Trégl	Přitahuje to turisty	ne	Nevím		ne	ano
R35	Smetana - Tajemství, Václav Trégl, lesnická škola	Václav Trégl	Myslím že není, zvyšuje to sice povědomí ale město tím není lepší nebo atraktivnější.	ano	S již zmíněnou lesnickou školou	Můj děda byl hajným v Bělé, ale jméno jsem zaregistrovala na maturitní plese mého bratra v Hejnicích, kde vyprávěli o historii školy.	ne	ne
R36	Blízký hrad Bezděz	Rod Valdštejnů	Pro cestovní ruch, kulturní využití	ano	Učitel na lesnické škole v Bělé	V rámci zaměstnání v Bělé	ano	ano
R37	Rodáci, tajna chodba na Bezděz	Miloslav Disman, Vaclav Trégl	Nemyslím, že je to důležité	ano	S lesnictvím	Nevzpomínám si	ne	ano
R38	Bezděz	Herec Václav Trégl	Nemyslím, že by to bylo důležité. Ano, známá osobnost může napomoci turismu, ale takovou osobnost Bělá pod Bezdězem podle mě nemá.	ne	Tuším, že matematika nebo fyzika, ale nejsem si jistá.	Má sochu v parku a možná jsem o něm slyšela kdysi dávno ve škole.	ne	ano
R39	Eliška Kradnohorská, opera Tajemství. Herec Václav Trégl.	Herec Václav Trégl. Vladimír Holan.	Přitahuje to pozornost, turisty	ne	Nevím	Nevím	ne	ano
R40	Hrad Bezděz	Karel Hynek Mácha	Může prosadit / zařídit nové - dobré věci pro občany	ne	Nevím	Nevím	ne	ne

R41	Lesnická škola	Miloslav Disman, Fiskali, Purkyně, Daniela Pastorková	Láká to turisty, posiluje patriotismus	ano	Zakladatel lesnické školy	Paměti města, pomník, nový film o městě, IC a prohlídka zámku	ano	ano
R42	Bedřich Smetana a jeho opera Tajemství, hrad Bezděz	Vladimír Holan, Václav Trégl, Miloslav Disman, Emanuel Purkyně	Významné osobnosti přitahují pozornost které se dá využít např. pro rozvoj cestovního ruchu. Také mohou pomoci budovat hrdost např. na rodné město.	ano	lesnická škola, park	škola	ano	ano
R43	K.H.Mácha, opera Tajemství	Václav Trégl, František Zuman, Josef Tietrunk, Ferdinand Fiskali, Albrecht z Valdštejna, atd...	Je to povzbuzení pro ostatní, že i z tak malého města může vyrůst taková osobnost a něco dokázat.	ano	Ředitel lesnické školy na zámku v Bělé pod Bezdězem	Má pomník na bělském náměstí.	ano	ano
R44	Hrad Bezděz	Trégl	Přivede pozornost	ne	Netuším	Nevím	ne	ne
R45	Bezděz	Berka z Dube	Turistická	ne	Nevím	Nevím	ano	ano
R46	Opera Tajemství, Purkyně, Trégl, Disman	Trégl	Propagace města	ne	Nevím	Nevím	ne	ne
R47	Bezděz	Trégl	Je častěji zmiňován a láká to turismus	ne	Nevím	Nevím	ne	ano
R48	Hrad Bezděz	Tyrš	Více návštěvnosti	ano	Hudebník	Z internetu	ne	ano
R49	Hrad Bezděz	Jiří Trégl	Přitáhne to turisty	ano	Spisovatel	V parku má sochu, dole u kašny	ne	ano
R50	Bezdez		Myslím že to potřeba není	ne	Nevím	Od vás teď	ne	ne
R51	Hrad Bezděz	Daniela Pastorková	Každá obec generuje známé osobnosti.	ano	Učitel	Bělá pod Bezdězem	ne	ano
R52	Blízký hrad Bezděz	Holan	Dostane se do podvědomí širšího okolí	ne	Nevím	Nevím	ne	ne
R53	p. Trégl, p. Disman	p. Jelínek, Karel Wágner, Václav Trégl	Na její počest se konají slavnosti _x1f60a_	ano	Lesnická škola, založení parku	Z knih o Bělé	ne	ano
R54		Václav Trégl	Popularita města	ne	Nevím	Nevím	ano	ne

Zdroj : Vlastní zpracování

Otázka č. 1 Kdo nebo co podle Vás proslavilo Bělou pod Bezdězem?

Skupina č. 2

V této skupině opět většina zmínila Václava Trégla jako osobnost, která proslavila Bělou. Dále se ale častěji v odpovědích objevuje Miloslav Disman a také již v této práci zmiňovaný Emanuel Purkyně. Již méněkrát se zde objevuje i K. H. Mácha. Jeden dotazovaný považuje básníka a překladatele Vladimíra Holana, který v Bělé žil, za toho, kdo proslavil Bělou. Jeden respondent uvedl i Hynka Berku z Dubé, zakladatele města Bělá. Na to, co proslavilo město, je opět nejčastější odpověď Bezděz. Dále se objevuje tajná chodba na Bezděz a opera Tajemství. Jedna z odpovědí je i lesnická škola na zámku. Dále jsou jednotlivé odpovědi jako tábor Jezová, park nebo házená.

Otázka č. 2 Dokážete jmenovat alespoň jednu významnou osobnost Bělé pod Bezdězem?

Skupina č. 2

V této skupině je stejně jako v první považován za významnou osobnost města Václav Trégl. Další často zmiňovaná jména jsou Vladimír Holan a Miloslav Disman. V pěti odpovědích figuruje Emanuel Purkyně; ředitel lesnické školy Ferdinand Fiscali je zmíněn dvakrát. Několikrát je ještě zmíněn K. H. Mácha. Poté následují jednotlivé odpovědi jako Albrecht z Valdštejna, který v roce 1678 koupil Bělou, Hynek Berka z Dubé, Daniela Pastorková, bývalá starostka Bělé. Poslední dvě odpovědi zmiňují Miroslava Tyrše, jenž s Bělou nemá nic společného, ale žil na Mladoboleslavsku v Kropáčově Vrutici, a Františka Gellnera, který také není významnou osobností Bělé, ale pochází z Mladé Boleslavi.

Podotázka č. 1 Proč je důležité mít známou osobnost ve městě?

Skupina č. 2

I v této skupině si většina dotazovaných myslí, že je to důležité z hlediska turismu a zvýšení povědomí o městě. Avšak sedm dotazovaných si myslí, že to není důležité. Dále se vyskytují časté odpovědi typu, že významná osoba motivuje a inspiruje. Dvě odpovědi, proč je důležité mít známou osobnost, jsou, že se na počest této osoby mohou konat společenské akce. Někteří si myslí, že z nějakého důvodu je to důležité, ale nevědí proč, a poslední respondent uvedl, že významná osobnost ve městě může prosadit nebo zařídit důležité a nové věci.

Otázka č. 3 Znáte osobnost Ferdinanda Fiscaliho? a podotázka č. 1 a 2 S čím je tato osobnost spojena? Pokud znáte Ferdinanda Fiscaliho, odkud jste se o něm dozvěděli?

Skupina č. 2

V této skupině zná Fiscaliho 19 dotazovaných z 37. Většina uvádí, že je buď ředitelem, nebo učitelem lesnické školy nebo že je jeho osobnost spojena s lesnictvím či se založením parku. Jeden dotazovaný ho zná, ale neví, s čím je spojený. Jeden dotazovaný ho má za hudebníka, zde si ho možná dotyčný spletl s významným Bohumilem Benonim, který žil přibližně ve stejné době a v Bělé zemřel. Poslední odpověď uvádí, že Fiscalí byl spisovatel. Většina se o osobnosti dozvěděla buď z informačních tabulek v parku, nebo z pomníku, který tam má. Někdo se o něm dozvěděl ve škole nebo v místě svého zaměstnání (v Bělé). Někdo čte materiály Městských kulturních zařízení. Dále se zde objevuje jedna neobvyklá odpověď na dotaz, kde se dotyčná o Fiscalím dozvěděla: „*Můj děda byl hajným v Bělé, ale jméno jsem zaregistrovala na maturitním plese mého bratra v Hejnicích, kde vyprávěli o historii školy.*“ V Hejnicích se nachází Střední škola hospodářská a lesnická.

Otázka č. 4 a 5 Účastnil/a jste se někdy akce, která byla v minulosti (v letech 2013-2017) spojena s lesnickou školou? Víte, kde se v Bělé pod Bezdězem nachází pomník Ferdinanda Fiscaliho?

Skupina č. 2

V této skupině se akcí zúčastnilo pouze 8 dotazovaných z 37. Kde je umístěn pomník Ferdinanda Fiscaliho, ví 23 dotazovaných.

Tabulka 8 - Souhrn odpovědí ve věkové kategorii 51 a více let

Respondent	Kdo nebo co podle Vás proslavilo Bělou pod Bezdězem?	Dokážete jmenovat alespoň jednu významnou osobnost Bělé pod Bezdězem?	proč je důležité mít známou osobnost ve městě?	Znáte osobnost Ferdinanda Fiscaliho?	S čím je tato osobnost spojená?	Pokud znáte Ferdinanda Fiscalia odkud jste se o něm dozvěděli?	Účastnil/a jste se někdy akce, která byla v minulosti (v letech 2013-2017) spojena s lesnickou školou?	Víte, kde se v Bělé pod Bezdězem nachází pomník Ferdinanda Fiscaliho?
R55	Bedřich Smetana	Miloslav Disman	Protože je větší zájem lidí o město.	ne	Matně si vzpomínám, že měl něco společného s lesnictvím. Možná	Nevím	ne	ne
R56	Opera Tajemství	Herec Tregl	Přispívá to turistice	ano	Lesy hajný, myslivec	Wikipedia	ne	ano
R57	Tregl Václav	Vratislav Formánek	Důležité to není	ano	Lesnický pedagog	Třeba tam dost starých hajných chodilo do školy.	ne	ano
R58	Bezdez	Otto Tham	Neplést s tím, že si někdo myslí, že je důležitý	ano	Jeho sochu ukradli do srotu	Původně jsem myslel, že je to vysoké F hrané horce (caliente) ,vyguglil jsem něco jiného	ne	ano
R59	Opera Tajemství	M.Disman	Turistický ruch	ne	Architekt	Pouze jsem tipovala	ne	ano
R60	Bezdez	Václav Trégl	Kvůli všeobecnému povědomí	ano	Zakladatel lesnické školy ?	Z pomníku a zpravodaje	ne	ano
R61	Tajemství, Miloslav Disman	Václav Trégl	Běláci by měli být na ně hrdí	ano	lesnickou školou	sochy v parku, MKZ, muzeum	ano	ano
R62	koupaliště	Mácha, Jiříšče, Disman	Turismus, ekonomika	ano	Lesnická škola v Bělé.	Historie Bělé	ne	ano
R63	Karel Hynek Mácha	Václav Trégl	Není to důležité	ne	S Bělou		ne	ne
R64	pan Dismann, pan Trégl, Eliška Krásnohorská (v libretu k "Braniboři v Čechách), K.H.Mácha..	pan Trégl, p. Dismann....	Hrdost obyvatel na své město.... Věhlas "obce" v rámci republiky	ano	Lesnictví	Nevzpomínám si	ne	ano

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 1 Kdo nebo co podle Vás proslavilo Bělou pod Bezdězem?

Skupina č. 3

Ve skupině dotazovaných nad 51 let je z osobností nejčastěji uváděn Miloslav Disman a K. H. Mácha. Jednou je zmíněn Václav Trégl nebo Bedřich Smetana se svou operou Tajemství, která je zmiňována třikrát. Dvě odpovědi na to, co proslavilo město, jsou Bezděz a jednou koupaliště.

Otázka č. 2 Dokážete jmenovat alespoň jednu významnou osobnost Bělé pod Bezdězem?

Skupina č. 3

V této skupině se jako v předchozích dvou objevuje nejčastější odpověď Václav Trégl, ale také Miloslav Disman. Jednou je jmenován Jan Nepomuk Jiříšně, K. H. Mácha a Otto Tham, který byl protektorátním komisařem.

Podotázka č. 1 Proč je důležité mít známou osobnost ve městě?

Skupina č. 3

Pět dotazovaných v této skupině si myslí, že je to důležité z hlediska cestovního ruchu a povědomí o městě. Dva další si myslí, že to není důležité. Další odpovídají, že známé osobnosti by ve městě měly být z toho důvodu, aby obyvatelé měli být na koho hrdí.

Otázka č. 3 Znáte osobnost Ferdinanda Fiscaliho? a podotázka č. 1 a 2 S čím je tato osobnost spojená? Pokud znáte Ferdinanda Fiscaliho, odkud jste se o něm dozvěděli?

Skupina č. 3

V této skupině 3 dotazovaní z 10 uvedli, že Fiscaliho neznají, ale jeden dále pak odpověděl, že má něco společného s lesnictvím. Ostatní ho mají spojeného s lesnictvím, tuší, že byl ředitelem nebo učitelem na lesnické škole. Jeden dotazovaný si nevzpomíná, odkud se o Fiscalim dozvěděl. Jiní uvádějí pomník v parku, z internetu nebo z knih.

Otázka č. 4 a 5 Účastnil/a jste se někdy akce, která byla v minulosti (v letech 2013-2017) spojena s lesnickou školou? Víte, kde se v Bělé pod Bezdězem nachází pomník Ferdinanda Fiscaliho?

Skupina č. 3

Vě skupině ve věku 51 let a více se akcí zúčastnil jeden z deseti. Osm z deseti ví, kde se ve městě nachází pomník.

6.3 Interpretace dat získaných terénním šetřením

V této části budou uvedeny rozdíly nebo shody v jednotlivých odpovědích mezi třemi skupinami.

V otázce, kdo je nejvýznamnější osobou města, se většina respondentů ze všech skupin shodla, že je to Václav Trégl, i když v poslední skupině je ve stejné míře uváděn i Miloslav Disman. V první skupině byl často zmiňován K. H. Mácha, který se ve třetí skupině objevil jen jednou. Ve všech skupinách si myslí, že je důležité mít slavnou osobnost ve městě z hlediska turismu a zvýšení povědomí o městě. Ale v každé skupině se najde i jedinec, který odpovídá, že to důležité není.

Dále je otázka na Ferdinanda Fiscaliho, jestli ho dotazovaní znají. V první skupině více než polovina uvádí, že ho neznají, a ti, co ho znají, ho mají správně spojeného s lesnickou školou. Ve druhé skupině už polovina lidí má povědomí o tom, kdo to byl, a mají ho spojeného s lesnictvím nebo se založením parku. V této skupině ho ale někteří pokládají za hudebníka či spisovatele. V poslední skupině ho zná většina dotazovaných a mají ho spojeného s lesnickou školou. Akce spojené s lesnickou školou se zúčastnilo ve všech skupinách minimum dotazovaných. Ve všech třech skupinách většina dotazovaných uvádí, že ví, kde se nachází pomník Ferdinanda Fiscaliho. Ve všech třech skupinách se o Fiscalim dozvěděli převážně z pomníku, který je umístěn v parku, a pak následují informace z internetu a z knih.

6.4 Shrnutí empirické části

Empirická část je zpracována v kapitole Empirické šetření o Ferdinandu Fiscali mezi obyvateli města Bělá pod Bezdězem. Nejprve jsou představeny výzkumné otázky a charakterizován i dotazovaní, kteří jsou rozděleni do tří věkových skupin. Dále jsou analyzovány odpovědi získané při rozhovorech. Dotazovaných bylo celkem 64 s tím, že reprezentují všechny tři věkové kategorie, mladší, střední a starší. V první věkové kategorii není jméno Ferdinanda Fiscali tolik známo v dalších dvou už alespoň polovina měla povědomí o tom kdo osobnost je. Obyvatelé města Bělá pod Bezdězem ve všech věkových kategoriích považují za nejvýznamnější osobnost města herce Václava Trégla. Což může být spojeno s tím, že se zde každoročně koná na jeho počest divadelní festival amatérských souborů Tréglova Bělá. Což se v případě Ferdinanda Fiscali nekoná. Ovšem dva z dotazovaných uvedli právě i jeho. Dotazovaný R43 uvedl „*Ferdinand Fiscali byl ředitel lesnické školy*“. Dotazovaný R17 odpověděl „*Ferdinand Fiscali je spojen s lesnickou školou sídlící na zámku v Bělé pod Bezdězem v od 2. pol. 19. století až do počátku 20. století*“. Dále byl často zmiňován i Karel Hynek Mácha. Z míst, které jsou pro Bělou významné, uvedli ikonu nedaleko města hrad Bezděz, operu Tajemství od Bedřicha Smetany nebo park, který vznikl z iniciativy žáků a profesorů lesnické školy mezi lety 1883-1884.

Po dotázání se na jeho osobu se ve všech věkových kategoriích našli dotazovaní, kteří o něm vědí. Z odpovědí vyplynulo, že místní obyvatelé o této osobě mají povědomí a vědí, že se pohyboval v lesnictví. Dotazovaný R18 - sice nepokládá Fiscaliho za významnou osobnost, ale zná ho. Na dotaz odkud odpověděl, že „*Má sochu v parku*“ (v parku je opravdu umístěn Fiscaliho pomník). Dotazovaná R23 odpověděla, že Fiscaliho nezná ale následně si vzpomněla, že „*Fiscali měl spojitost s lesnickou školou na zámku myslím a má pomník na náměstí a právě na něj jsem narazila*“. Avšak minimum z nich navštívilo akce, které se konali v souvislosti s jeho osobou nebo lesnickou školou. I když, přibližně polovina dotazovaných má povědomí o této osobě, přesto ho nevnímají jako nejvýznamnější osobnost města a ve druhé otázce *Dokážete jmenovat alespoň jednu významnou osobnost města Bělá pod Bezdězem?* převažuje jméno již zmíněného herce Václava Trégla. Fiscali zde není tolik vnímán, jako člověk, který by ovlivňoval kulturní rozvoj.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, zda a jakým způsobem osobnost Ferdinanda Fiscaliho ovlivňuje rozvoj lokality a jak je osobnost Ferdinanda Fiscaliho vnímána občany ve sledované lokalitě.

Teoretická část se zabývá nejdříve kulturou jako pojmem a jejím rozdělením na hmotnou a nehmotnou. Dále je kultura definována podle Giddense a Kellera. Tato část popisuje také pojem identita, který je spojen s kulturou. Lokální identita je vymezena právě například kulturně, teritoriálně nebo historicky. Identita je dále spojena s osobností, takže je zde popsán i pojem osobnost a s tím související populární osobnost. V kapitole Sociální činnost lokálních aktérů a jejich nehmotné kapitály je vysvětlen pojem kulturní a sociální kapitál, což je síť vztahů s druhými lidmi ve společnosti, a v souvislosti s tím je dále definován pojem společnost a společenství v lokalitě. Dále se zaměřuje na lokální aktéry a regionální rozvoj a jeho endogenní a exogenní přístup. Právě opora této práce tkví především v endogenním přístupu. Endogenní přístup vychází zevnitř regionu zdola a řídicím centrem je lokalita. Faktory endogenního přístupu mohou být přírodní podmínky v regionu nebo přírodní zdroje, obyvatelstvo a ekonomika regionu (Hudečková, Lošťák, & Ševčíková, 2006).

Propojení teoretické a empirické části tvoří sekundární a komparativní analýza dat o aktérech působících na národní, regionální a lokální úrovni se zaměřením na činnost Ferdinanda Fiscaliho v lokalitě.

V této kapitole je představena historie i současnost města Bělá pod Bezdězem. Historie města sahá až do roku 1337. Za husitských válek bylo město dobýváno. Dále zde vládla spousta významných rodů, jako Berkové z Dubé nebo byla Bělá také ve vlastnictví rodu Valdštejnů. Právě za Valdštejnů se na zdejším zámku konala největší přestavba, kdy bylo přestavěno průčelí zámku (Šimáček, 2000).

Později na zámku došlo i k vnitřním úpravám a v roce 1767 byla zřízena manufaktura, která tam zůstala do svého zániku v roce 1788. V dalších letech se zámek upravoval pro bydlení (Müller, 2015). V roce 1855 vznikla lesnická škola, kde byl ředitelem náš sledovaný aktér od roku 1866 do 1894, kdy tam působil spolu s Emanuelem Purkyně.

Druhá kapitola je věnována současníkům Ferdinanda Fiscali, kteří působili na národní úrovni. Je zmíněn například Emil Holub, který zpracoval první detailní mapu Viktoriinských vodopádů a je stejně jako Ferdinand Fiscali nositelem řádu Železné koruny III. třídy. Na regionální úrovni jsou uvedeni převážně regionální spisovatelé a historici. Ve třetí části už

jsou aktéři na regionální úrovni, kteří se narodili nebo zemřeli v Bělé pod Bezdězem nebo se nějak zasloužili o její rozvoj. Například Antonín Poppr, který napsal Monografii Bělska nebo Ferdinand Fiscali, který do Bělé přišel jako ředitel lesnické školy v roce 1866. Spolu se studenty a kolegy založili park na náměstí nebo získal vyznamenání za kolekci školy v Bělé na světové výstavě ve Vídni. Proto je také osobnost Fiscaliho dále více popsána a v empirickém šetření je zkoumáno, zda ho znají obyvatelé města.

V empirické části jsou na začátku představeny výzkumné otázky a charakterizování dotazovaní, kteří jsou rozděleni do tří věkových skupin. Získané odpovědi byly analyzovány a interpretovány. Dotazovaných bylo celkem 64 s tím, že reprezentují všechny tři věkové kategorie, mladší, střední a starší. Na začátku práce byl uveden předpoklad, že každá věková skupina je jinak ovlivněna místní kulturou a zvyky, a že jiné povědomí o této osobě budou mít mladí lidé a jiné starší věková skupina. Tento předpoklad se v nějaké míře potvrdil, jelikož ve věkové skupině 15-30 méně než polovina neznala vůbec jméno a pokud znala jméno Ferdinand Fiscali, část z nich ho nedokázala s ničím spojit.

Obyvatelé města Bělá pod Bezdězem ve všech věkových kategoriích považují za nejvýznamnější osobnost města herce Václava Trégla. Což může být spojeno s tím, že se zde každoročně koná na jeho počest divadelní festival amatérských souborů Tréglova Bělá. Což se v případě Ferdinanda Fiscali nekoná.

Po dotázání se na jeho osobu se ve všech věkových kategoriích našli dotazovaní, kteří o něm vědí. Z odpovědí vyplynulo, že místní obyvatelé o této osobě mají povědomí a vědí, že se pohyboval v lesnictví. Minimum dotazovaných navštívilo akce, které se konaly v souvislosti s jeho osobou nebo lesnickou školou. I když přibližně polovina má povědomí o této osobě, přesto ho nevnímají jako nejvýznamnější osobnost města a ve druhé otázce převažuje jméno herce Václava Trégla. Fiscali zde není tolik vnímán jako člověk, který by ovlivňoval kulturní rozvoj. Tomu by napomohly akce k oživení lokální kultury a zvýšení povědomí jak o osobě Ferdinanda Fiscali, tak o lesnické škole. Příkladem mohou být „Představení lesnických škol“, která bohužel skončila a také nebyla tolik navštěvována. Toto může být způsobeno metropolizací. Pokud je společnost zapojena do metropolizace vysokou měrou, vyhlídky na zachování lokální identity jsou menší (SZCZEPANSKI & SLIZ, 2011). Celkově o odkaz nejen Ferdinanda Fiscali, ale o odkaz lesnické školy, se stará místní spolek Tajemství, z. s., který se angažuje v opravě hrobů lesnických odborníků v Bělé pod Bezdězem.

Seznam použitých zdrojů

- Bečvář, M., & Sedláček, H. (2017). *Zahrada zelená*. Chomutov: Oblastní muzeum Chomutov.
- Beneš, L. (2009). *Osobnosti Mladoboleslavska*. Liberec: Muzeum Mladoboleslavska.
- Bezdězem, S. M.-f. (1926). ič.1135 sig.IX/13 Pomník Fiscalimu, sjezd absolventů lesnické školy ka 141. *Městská vyhláška 1926*.
- Bílek, K. (1988). *Emanuel Purkyně, 1831 - 1882*.
- Binek, J., Svobodová, H., Holeček, J., Galvasová, I., & Chabičovská, K. (2009). *Aktéři a nástroje rozvoje venkova*. Brno.
- Bourdieu, P. (1998). *Teorie jednání*. Praha: Karolinum.
- Brabcová, J. (1988). *Luděk Marold*. Praha.
- Döge, K. (2013). *Antonín Dvořák - Život - dílo - dokumenty*. Praha : Vyšehrad.
- Dokumenty: Charakteristika územního uspořádání České republiky*. (nedatováno). Získáno 30. červenec 2020, z Český statistický úřad: <https://www.czso.cz/documents/10180/20536380/1379-07ch.pdf/81bd32e8-e118-4ae0-a5bc-cd51a038bbb4?version=1.0>
- Dvořáková, Z. (1983). *Josef Václav Myslbek, život a dílo*. Praha: Melantrich.
- Erikson, E. H. (1959). *Identity and the Life Cycle*.
- Forst, V. (1985). *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Praha: Academia.
- Fousek, K. (1979). Vyšší lesnická škola v Bělé pod Bezdězem. *Zpravodaj města Bělá pod Bezdězem*.
- GaREP. (nedatováno). *Regionální rozvoj*. Získáno 2. 1 2021, z Metodická podpora regionálního rozvoje: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/akteri-venkov.html>
- Giddens, A. (2013). *Sociologie*. Praha: Argo.
- Grulich, V. (1983). *Osobnost a její společenský rozvoj*. Praha.
- Hanzal, J. (2002). *Josef Pekař: život a dílo*. Praha: Karolinum.
- Heřmanová, E., & Chromý, P. (2009). *Kulturní regiony a geografie kultury, Kulturní realie a kultura v regionech Česka*. Praha.
- Heřmanová, E., & Patočka, J. (2008). *Lokální a regionální kultura v České republice : kulturní prostor, kulturní politika a kulturní dědictví*. Praha.
- Historie a současnost města*. (nedatováno). Získáno 23. 2 2021, z Město Bělá pod Bezdězem: <https://www.mubela.cz/o-meste/historie-a-soucasnost-mesta/>
- Hoffmanová, J., & Pražáková, J. (2000). *Biografický slovník archivářů českých zemí*. Praha : Libri.
- Hroncová, J., Hudecová, A., & Matulayová, T. (2000). *Sociální pedagogika a sociální práce*. Banská Bystrica: Pedagogická fakulta Univerzity Mateja Bela Banská Bystrica .
- Hudečková, H., & Zagata, L. (2007). *Sociologie a její aplikace ve veřejné správě*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta.
- Hudečková, H., Lošťák, M., & Ševčíková, A. (2006). *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta.
- Ježek, J. (2014). *Regionální rozvoj*. Plzeň: Fakulta ekonomická Západočeské univerzity v Plzni.
- Jiránek, M. (1909). *Josef Manes*. Praha: Spolek výtvarných umělců Mánes.
- Kábová, H. (2013). *Josef Vítězslav Šimák: Jeho život a dílo se zvláštním zřetelem k historické vlastivědě*.
- Kadlec, J. (1991). *Přehled českých církevních dějin*. Praha: Zvon.
- Keller, J. (2012). *Úvod do sociologie*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON).
- Linhart, J., Vodáková, A., & Klener, P. (1996). *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum.

- Martínek, J., & Martínek, M. (2003). *Kdo to byl: světoví cestovatelé a mořeplavci*. Praha: Libri.
- Město Bělá pod Bezdězem. (září 2016). *Zpravodaj města Bělá pod Bezdězem*. Získáno 01. 10 2020, z <https://www.mubela.cz/wp-content/uploads/2016/08/mubela.zpravodaj.9.2016.pdf>
- Město Bělá pod Bezdězem. (září 2017). *Zpravodaj města Bělá pod Bezdězem*. Získáno 01. 10 2020, z <https://www.mubela.cz/wp-content/uploads/2017/09/mubela.zpravodaj.9.2017.pdf>
- Müller, J. (2015). Dětská manufaktura na zámku v Bělé. Bělá pod Bezdězem: Městská kulturní zařízení Bělá pod Bezdězem.
- Náplň a činnosti LAG Podralsko*. (nedatováno). Získáno 11. 1 2021, z LAG Podralsko: <https://www.lagpodralsko.com/?p=clanky/uvodem>
- Ralsko - Vrchbělá*. (nedatováno). Získáno 23. 2 2021, z FortifikaceCZ: <http://vojenske-prostory.cz/ralsko-vrchbela/>
- Roubíček, V. (1997). *Úvod do demografie*. Codex Bohemia.
- Řezanková, H. (2007). *Analýza dat z dotazníkových šetření*. Praha: Professional Publishing.
- Sekot, A. (2004). *Sociologie v kostce*. Brno: Paido, 2004.
- SOkA Ml. Boleslav- fond AM Bělá pod Bezdězem. (1894). *ič. 935 sig. X/Lesnický ústav, slavnost na počest Fiscaliho* .
- SOkA Ml. Boleslav- fond AM Bělá pod Bezdězem. (1928). *ič.1135 sig.IX/13 Pomník Fiscalimu, sjezd absolventů lesnické školy ka 141* .
- SZCZEPANSKI, & SLIZ. (2011). *Mezi místem a prostorem* .
- Šimáček, F. (2000). *Paměti města Bělé pod Bezdězem*. Bělá pod Bezdězem: Tiskárna Čistá.
- Šindlářová, J. (2002). *Otázky regionální identity*. Praha: Ústav vědeckotechnických informací pro zemědělství.
- Venkov*. (nedatováno). Získáno 8. 02 2021, z Dokumenty Český statistický úřad: <https://www.czso.cz/documents/10180/20565927/5213610901.pdf/ad59306f-b584-4b3b-97e5-707e2a3f58ed?version=1.0>
- Výrost, J., & Slaměník, I. (1998). *Aplikovaná sociální psychologie I*. Praha.
- Wokoun, R. (2008). *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Vadavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.
- Zuman, F. (1927). Počátky lesnické školy v Bělé. *Od Ještědu k Troskám* , 82 - 85.
- Životopisy. (07. 12 1907). *Les a lov, časopis pro lesnictví, lov, rybářství a přírodní vědy, věstník ústavů lesnických v Písku* , stránky 103-106.